

A FEHÉR BARÁT

+ · + · + · A · PÁLOSREND · ÉRTESÍTŐJE · + · + · +

FŐSZERKESZTŐ: P. GYÉRESSY ÁGOSTON — FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. NÁDAS ZOLTÁN

TARTALOM: Dr. Nádás Zoltán: Ő is szenvedett... — Dr. Horvát Józsefné: Getszemáni — Dr. Horváth Richárd: A jók szenvedése — Szent Veronika himnusza Krisztus szentséges Arcáról (Lengyel Rezső ford.) — P. Gyéressy Ágoston: O. S. P.: Mária és a „predestináció” — Dr. Előd Marcel: A láthatatlan Szentföld — Világegyház — Fráter Jácint Naplójából — „Egy szó nyilallott a hazán keresztül...” — Pálos Krónika — Könyvespolc — Szerkesztői üzenetek.

VI. ÉVF. · 4. SZÁM

ÁRA · 36 · FILLÉR

1943 ÁPRILIS

A FEHÉR BARÁT

A PÁLOSREND ÉRTESITŐJE
ÉVI ELŐFIZETÉSI ÁRA 4— PENGŐ

Főszerkesztő: P. GYÉRESSY ÁGOSTON O. S. P. Felelős szerkesztő Dr. NÁDAS ZOLTÁN. SZERKESZTŐSÉG: Budapest, XI. ker. PÁLOS KOLOSTOR. Telefon: 468-550. Csekkszám: 48004. KIADÓHIVATAL: Budapest, IX., Gönczy Pál-u. 2. Telefon: 189-100.

MEGJELENIK minden hó elsején.
Rendi és főegyházmegyei jóváhagyással.

CAUSYTH-TABLETTA

Cyclohexatrienpyridinsul-
fosavas-pyrazolonszármazék

TERNAJGÓ-GYÓGYSZERTÁR

Szent Gellért gyógyfürdő.

KEGYTÁRGYAK, ZÁSZLÓK

OBERBAUER A. UTÓDA

Magyarország legrégebb
templomberendező és
zászlókészítő vállalatánál.

Budapest, IV. kerület, Váci-utca 41. szám.

Alapítási év 1863. □ Telefonszám: 183-344. szám.

Legolcsóbb alumínium
érmek, szobrok, szentképek, keresztek, térdeplők

WEISZ FRIGYES

kegytárgyüzletében Budapest, IV., Ferenciek-tere 3—4. sz.
71 éves katolikus cég!

Mindennemű templomberendezés. Míseru-
hák Zászlók. Javítások. Gyertya. Mécsolaj.

BITTNER ÉS TÁRSA

Budapest, IV., Prohászka Ottokár-utca 8. sz.

Telefon: 183-357.

BAROSS RÁDIÓNÁL:

villanyszerelési cikkek, rá-
diók, vill. háztartási cikkek.
TURUL izzólámpaleraikat.
VIII. ker. Baross-utca 48. szám.
Telefonszám: 131—219.

Budapesten, környéken, vidéken

vezet

árban, minőségben, kiszolgálásban

KÖZTISZTVISELŐK SZÖVETKEZETE

1892—1943.

Az egyetlen magyar

gyökerű rendbe lépni szándékozó fiúk, akik a Boldog Özsébek, Fráter Györgyök, Virág Benedek életét és munkáját akarják továbbfolytatni, csatolják ezirányú kérvényükhöz: 1. kereszt- és bérma-levelüket, 2. érettségi bizonyítványukat, illetve a félévi bizonyítvány másolatát, ha papok akarnak lenni, különben segítő testvéreként házi munkában foglalatostkodnak, 3. szülői beleegyezést, ha még kiskorúak, 4. Hittanáruk, vagy plébánosuk ajánlását, 5. egészségi bizonyítványt. Életük rövid ismertetését is csatolják kérvényükhöz, kifejtve, mely okok vezetik őket a szerzetesi életre. Korhatár 18—35 év. Kérvényüket küldjék a Pálos Kolostorba, Budapest, XI., Szent Gellért-rakpart 1/b.

Dr. Nádas Zoltán:

Ő is szenvedett...

Az emberiség a szenvedés lázában vonaglik. Háború düböröge földön, tornyosul az óceán hullámain és borzalmasan húz el az égboltozaton.

Gépfegyverek, páncélosok, száztonnás, emeletes tankok és Sztalin-orgonák csatáznak. Lángszórósok kúsznak a betonfedezékek közelébe, aknamezőkön át lopják életüket, — a szirénák vijjogva jeleznek, négymotoros légi-erődök hatalmas rajokban indulnak, hogy nyomukban beomlott házfalak, üszkös gerendák és felszakított úttestek törjék meg a hátszág erkölcsi ellenállását, — a hadihajó parancsnoka rádiójelzést kap a megfigyelő pilótától, hogy tengeralattjáró készül támadásra, a következő pillanatban hatalmas robbanás, az égboltozat felét eltakaró füstoszlop és ezrek pusztulása... A belső fronton pedig szerény és még szerényebb beosztás, kevesebb és még kevesebb kényelem — főként pedig közösség a harcoló katonával, amelyet elsősorban az emberi szív sugall: messze hámozókon harcol az édesapa, a testvér, a gyermek és a szív választottja.

Az emberi szenvedés lázgörbéje ugyan nem mindig ugrik ilyen magasra, mindazáltal állandóan hullámszik a nulla fölött egészen az elviselhetetlenség robbanási határáig. Háború nélkül is jön a mindent elmosó árvíz, éjszakai menekülés, síró gyermekek és jajveszékelő édesanyák, házak beomlása és az évre való kenyér pusztulása. Háború nélkül is töpreng a mellőzött hivatalnok — és jelennek meg arcok, amelyek csak szánalmat vagy ellenszenvet tudnak ébreszteni. Háború nélkül is láthatunk rongyos ruhát, borgőzös, borostás arcokat. Háború nélkül is ott zihál a kórházi ágyon a haldokló tüdőbeteg, éhenhal a cukorbeteg és levegő híjján valósággal megfullad az asztmatikus. Vagy talán békében nincsenek állványról lezuhant munkások, nincsenek áldozatai közlekedésnek és könnyelműségnek, aki-

ken jóformán keresni kell a végtagokat és vérző fejüket? Háború nélkül nem szenvedik otthontalanságukat a börtönök és javítóintézetek szomorú lakói, akik csak fájó szívvel és könnyes szemmel tudnak gondolni mások karácsonyára, akik csak rácson át ölelhetik meg tulajdon gyermekeiket? Vajjon háború nélkül nincsenek csalódottak, elfásultak és közönyösök? Belőlük még a «boldog béke» idején is a szenvedés fuldokló zokogása sir fel.

Hún Sándor felv.

És hiába beszél be nekünk Horatius: beati bene nati, — hogy jó azoknak, akik jól születtek, akiknek látszólag sima és zökkenésmentes az élete, akiknek nem gond az időjárás és a termés, akik látszólag problémátlanul kapcsolódnak megszokott társaságuk vérkeringésébe! Ki tudja, milyen ürességet, milyen céltalanságot és ezzel együtt tompán fájó, nyomasztó érzést takar jól szabott ruhájuk s a szórakozások pazar csillárfénye?!

Nyugodtan kérdezhetjük, hogy van-e ember szenvedés nélkül? A fiatal Buddhát királyi apja minden emberi szenvedés elől el akarta zárni — s egy alkalommal mégis előtte halt meg egyik szolgája. A szenvedést nem lehet határozással kirekeszteni!

De hát honnan és miért az emberiségnek ez a mérhetetlen szenvedése?

Talán különösen hangzik, *de nem maga a szenvedés az igazi baj!* A szenvedés a tulajdonképeni bajnak, a belső problémáknak a feszmerője. Ha a feszmerő mutatója ijesztően a vörös vonal fölé ugrik, akkor ez mindenesetre rosszat jelent, — de a baj nem a feszmerőben van, hanem beljebb: a gépezet működésében. Az emberi szenvedés is mélyebbre mutat. Hiába jönnek a régi és az új bölcsék! A szenvedést sem elnevetni, sem lágyan átvészelní, sem cinikus érzéketlenséggel, vagy sztoikus göggel letagadni nem lehet.

Az pedig teljesen egyre megy, hogy elképzelt istenségek bosszújával, mások átkozódásával, a szerencse kedvezőtlen fordulatával, kozmikus behatásokkal vagy ezekhez hasonló babonával próbálna valaki a szenvedésnek magyarázatot adni. *A szenvedés ennél jóval nagyobb misztérium!*

Szinte döbbenetesen szólal meg Szent János evangéliumának néhány sorá: «... et Verbum erat Deus... et Verbum caro factum est... in propria venit et sui eum non receperunt» — «... az Ige pedig Isten vala... és az Ige testté lön... a sajátjába jött és övéi nem fogadák be»

Valami mélységes titoknak kell itt lappangania: Isten megteremti a világot, vágányra állítja az emberi történelmet, középpontjába helyezi el tulajdon emberré-levését — s az egész világ Teremtője mégis a legnyomorúságosabb körülmények közt érkezik hozzánk. Mindez nem elég. Végig kell járnia az emberi szenvedés minden szakadékat és fel kell hágnia a Kálvária legmagasabb csúcsára is.

Bölcséséget ostobaságnak játsszák ki: mond meg Jézus, ki ütött meg, — élcelődnek vele a durva római zsoldosok. *Szeretetét* lázadásnak és gyűlölködésnek bélyegzik: meg kell halnia azon ürügy alatt, hogy királlyá tette magát. *Jóságát* meggyötrik, mert bűn miatt — igaz, hogy mások bűne miatt — kell szenvednie. Még emberi *erejét* is meggyalázzák, amikor alélttá verik és keresztre feszítik.

Hogy a megtestesült Istennek így kellett szenvednie «Hát nem ezeket kellett szenvedni

a Krisztusnak és úgy menni be az ő dicsőségébe?» — Lc. 24, 26.), ebből a szenvedésnek valami mélyen *emberi*, de egyúttal *megváltói* jellege sugárzik elő.

Azt mondják: tévedni emberi dolog. Azonban nemcsak tévedni, — hanem szenvedni is emberi dolog. Legalább is jelen állapotunkban (in statu naturae lapsae) hozzátartozik emberi természetünkhöz.

Az *emberi értelem tompultsága*, amely miatt lépten-nyomon beleüti magát az igazságba, a legegyszerűbb tényekbe: — a szenvedés szükségzerű forrását nyitja meg. *Érzelmi világunk* hullámozása és állhatatlansága vajjon nem hoz-e mérhetetlen sok könnyet nekünk magunknak és másoknak? Még a legmelegebb és a legközvetlenebbül adott érzelmünkben: a szeretetben is meggától önzésünk! Hát az *akaraterő megrokkánása* következtében hány ember szédül bele — a könnyek hullámaiba? És vajjon az *emberi test* nem szükségképen hordozza önmagában a betegségeknek és végül is — a halálnak a csiráját? Halál ellen nincs orvosság — de az emberiség betegsége ellen sem! Gyógyítsuk meg a tüdővést és a vérbajt: ezeket a jellegzetes népbetegségeket — majd jön utána és helyette a rák, a szívbaj és az idegyengeség!

A szenvedés azonban nemcsak emberi, hanem *megváltói* is.

A szenvedés figyelmeztet, elmélyít, összefüggéseket tár fel, és megértővé tesz. Ebben az értelemben is megváltói. Ez a megváltás azonban nagyon szegényes és túlságosan helyi-érdekű. Meg aztán viszonylagos is: megoldja az egyik kérést, hogy még nagyobb üsse fejbe az embert.

Inkább megváltói abban az értelemben, hogy Ő is szenvedett! Hogy Krisztus nemcsak hozzánk hasonlóan, hanem helyettünk is szenvedett! *A hívő ember szenvedése csak analógiája, csak mása Krisztus szenvedésének.*

Ő is szenvedett: megjárta lélekben, de a természetfeletti élet örvényein is át azt az utat, amelyet nekünk járnunk kell — s az Ő nyomdokain már járnunk is lehet. Megjárta azt az utat, amely egyedül vezet megváltásunkhoz, boldogságunkhoz.

Ne legyünk igaztalanok. Ne mondjuk sohasem azt, hogy ennyit még a megfeszített Krisztus sem szenvedett. Hisz nem a bombák és tankok, nem a kenyérjegy és a sorbanállás, nem a műrostos ruha és az élethibonytalanság adják egyedül a szenvedést! Krisztus szenvedésében mindez benne volt: nélkülözés, elhagyatottság és megkínzás jutott neki bőven, — de még bővebben jutott neki szembenézés azokkal az emberi kérdésekkel, amelyekbe mi csak beleszédülnénk. És Ő diadalmasan nézett velük szembe. Szüneteseinknek ezért egyetlen komoly vigasztalása, — hogy Ő is szenvedett... Ezért vagyunk biztosak abban, hogy Nagypéntekünket Húsvét fogja felváltani!

Dr. Horváth Józsefné:

Getszemáni

(Karrer Ottó Máté-evangéliumi elmélkedéseinek felhasználásával.)

Az evangélisták mindama bizalmas beszélgetésből, melyet az Úr szívéből az utolsó bánatos est komolysága váltott ki (v. ö. Ján. 13, 17), mindössze annyit árultak el, amennyi a küszöbön álló eseményekre vetít némi fénysugarat. Mert hiába! . . . noha Jézus éppenséggel nem fukarkodott szomorú végére utaló célzásokkal, a tanítványok elé most már teljes fenyegető mivoltában meredő csapás mégis szörnyű meglepetésként zúdul szegényekre, ha Jézus még egy utolsó figyelmeztetéssel nem gondoskodik eleve a bekövetkezendő borzalmas élmény enyhítésére.

A tanítványokat a lefolyt órák meleg bensősége lelkük mélyéig meghatotta. Mindez óráig a Krisztus istenségét elleplező fátyol szemükben még sohasem vált ennyire átlátszóvá, mint most és Jézus mindedig még egyszer sem engedett tanítványainak bepillantást az Atyával összefont kimondhatatlan egységébe és az idők kezdete óta Vele egyesítő dicsőségébe. A tanítványoknak szinte úgy tetszik, mintha csak most kezdenék megérteni a Mestert (Ján. 16, 29 stb.). De ez a hirtelen rádöbbenés korántsem akadályozta meg őket, hogy átvigyék régi földi reményeiket abba a lelki Országba, melyről az Úr szól nekik (Luk. 22, 24 stb.). És mert immár ismerték a körülöttük ólálkodó veszedelmet, ennek folytán, hogy mindig harcra készen álljanak, két tanítvány (az egyik Péter), igazi «szablyát» rejteget köntösében. De Jézus enyhe mosollyal hűti le buzgóságukat. «Elég!» — tiltakozik (Luk. 22, 38).

. . . És így eredtek útnak. Éjfél volt. Útjuk a templomhegyen vezetett át, ahol a Passahéjszaka öröme, éjféltől kezdve, kitárultak a kapuk. És odaát a főpapi palotában is lázas nyugtalanság uralkodott. Imbolygó árnyalakok lézengtek ide és tova a kísértetiesen lobogó fáklyafényben. Vajjon Jézus tanítványainak nem szorult-e össze a szívük e kép láttán?! . . .

Jézus pedig szükségét érezte még egyszer visszatérni tanítványai harckészségére. Noha szívét mélyen meghatotta hívei elszánt bátorsága, mégis tudta, hogy várakozásukat csak csalódás érheti. Mert Jézus nem fog küzdeni. Viselkedése zavarba ejti majd tanítványait, akik egyszerre az egészről semmitsem fognak megérteni. És ha az embert legérzékenyebb pontján csalódás éri, ott, ahol nem várja, bizony könnyen elkeseredik. Jézus Szívét mély fájdalom szorította el tanítványai iránt. De egyebet nem tehet, mint előkészíteni őket az elkerülhetetlenre, hogy legalább annyi segítséget nyújtson tájékoztatásukra, amennyi lehetséges (26, 32).

De ebben az előkészítésben közvetve még

valami más motívum is rejlik. Az Úr ugyanis mérhetetlen jóságában értésére adja már előre tanítványainak, hogy megzavarodásukat nem tekinti majd a Neki tartozó hűség elleni áruslásnak. Megértteti velük, hogy az eljövendő keserves napokban lemond tetterős támogatásukról, — már olyfajta támogatásról, melyet a tanítványsereg forgat eszében. Ilyesmiből éppenséggel nem kér, mert Isten országa *elszenved* ugyan az erőszakot, ámde saját maga sohasem gyakorolja! A fizikai erőszak ellen ne tegyenek egyebet tanítványai, csak — várjanak, míg újból összeterele őket. Ez pedig kellő időben megtörténik majd (26, 32).

Péter még mindig képtelen volt ésszel felfogni a hallottakat. Már biz' ő nem fogja ölbe tett kézzel végignézni, ha valaki hozzá mer nyúlni Mesteréhez! Ámde nagy önbiztonsága nyomban meghozza neki az első pirongatást. Éppen ő leszen az első, aki megtagadja Mesterét, — adatik tudtára (26, 33 stb.).

A kis társaság átkelve a Kidron patakon, nagyon komor, nyomott hangulatban ér az Olajfák hegyéig. Tovább vándorolni, teszem Bethániáig, ez éjszakán tilos lett volna. És itt az Olajfák hegyén, — mely a rajta levő olajsajtólótól nyerte elnevezését (Getszemáni = olajsajtoló), — szándékozzák eltölteni az éj hátralevő részét. Ehelyütt egyébkor is több órát töltöttek (Ján. 18, 2), mert innen gyönyörű kilátás nyílt a fővárosra, anélkül, hogy annak lármája zavarólag felhallatszott volna. Most azonban zord hangulat lesz úrrá valamennyiükön. Az Úr szomorúbb, mint valaha, annyira szomorú, hogy — bár vágyja a magányt és szeretne egyedül maradni, — az egyedüllétet mégsem tűri. Bizony! az ember-szívben, legsúlyosabb lelkiválságában, ily viszálszáz érzelmek dülnek! . . .

Máté evangélista ehelyütt is megkapóan és meggyőzően mondja el az igazat. És nem ruházza fel a halál küszöbén büszke hősi pózzal azt a Lényt, Aki szemeiben Istenfia, hanem valóságos *emberi* lelkiválságban, az «agónia» félelemsajtolta verejtékében ábrázolja.

Az Úr közvetlen tanuként csak ama legbizalmasabb híveit tűri maga mellett, kik annak idején megdicsőülésének voltak szemtanúi (17, 1). De azért nincs halandó, aki teljes bizottsággal ismerné az Úr lelki küzdelmének *titkát*. Legfeljebb sejtenünk lehet, mily érzelmeket váltott ki a Megváltó szívében népét elárasztó szeretetének rideg visszautasítása; a nép és vezetői anyagiás érzülete minden valósi kérdésben; a legbensőbb baráti körnek és segítőtársaknak úgyszólván reménytelen meg nem értése annyi hiábavaló erőfeszítés után; azután állandó egymásközötti féltékenykedéseik és éppen az Ő «sziklaapostolának» lappangó önérzete és valóságos gyengesége közötti ingadozása, mindahány fenyegető előjel műve benső állapotáról és fejlődéséről! Mindehhez járul az egyik tanítvány gyalázatos áruslása, a gyűlölködők káröröme, amellyel most majd ők tart-

ják meg Vele «bevonulásukat», véres bosszút állva az igazságért és igazságosságért folytatott harcáért. És ami a legszomorúbb, hogy mind-
ezt a szörnyűséget nem is holmi véletlen szüli, az ember szabályellenes, borzalmas kivétele gyanánt, hanem — ha jól meggondoljuk — teljesen «normális» állapot, tehát a valódi ember megnyilvánulása.

— Ó, Istenem! — jajdul fel az Úr — ebbe a tompaelméjű, kapzsi, makacs, féligállat csordába, a képmutatás és ocsmányságok tenyész-
helyére, a sötét, csúszó-mászó aljas szenvedé-
lyek kormos füstjébe küldötted Fiadat, helyet készíteni a Te Országodnak! Ó, Anyám, Aki odaát együtt virrasztasz velem és aggodalom tépi szívedet értem, Te Drága, Akire egyébkor már csak gondolni is megerősítést és bátorítást jelentett, sejtet-e vajjon, mily szörnyen kinoz-
zák most Fiadat, Aki soha ennyire még se-
gélyre nem szorult?! János, Péter, Jakab, ti nyugodtan szenderegtek, holott villámgyorsan közeleg a pillanat, amikor meg kell feszítenetek lelketek minden erejét! (26, 40).

Remegve és a halál előérzetében félelem-
sajtoltta vérkönnyeket verejtékezve és imára
buzdítva és együttérzést rimánkodva Istennél,
embernél, — tehát ez az a hős, Akit ti keresz-
tények annyira tiszteltek, sőt Aki előtt Isten-
ként hódoltok?! — imígy gúnyolódtak már
a régi pogányok is, e jelenetre célozva.

Ámde, — kérjük, — vajjon nincsnek-e a
vértanuság magasztos tudatának a maga nagy
megrázkódtatásai, belső harcai és kínzó faj-
dalmai? És vajjon lehet-e áldozat az, amit át
nem érez a szív? És milyen kaliberű volna az
olyan ember, akit — a halálfélelemtől elte-
kintve — ne rázna meg az egyes pillanatok-
ban, — úgy mint most Megváltónkat, — az
«emberiség nyomorúsága», a tompaelméjűség és
egoizmus brutális uralma és annak a tömegnek
hazugsága, fanatizmusa és démonsága, amely-
nek falánk torkában mindig újból és újból el-
tűnnek a legkiválóbb emberértékek, még mi-
előtt tulajdonképpen igazán magasba szok-
hetnének és elterjedhetnének.

Ó! Krisztus korántsem volt harci bátorság
híjján! A testi halál igazán nem készítette
reszketésre. Ha a haláltól fél, régesrég vissza-
vonul és menekül. De ő ezt nem cselekedte.
És miért nem? Mert nem félt a haláltól. Hisz
inkább azt mondhatnók, hogy formálisan ki-
hívta maga ellen! És ha a halál még érett
ember szemében sem jelenti a legnagyobb bajt
(oly igazán, mint ahogy az élet nem a «földi
javak legértékesebbike»), akkor mennyivel ke-
vésbé jelenthet bajt az olyan ember szemé-
ben, mint amilyen az Üdvözítő volt. Olyan
ember, Aki eredendő bűnünk nélkül lép a vi-
lágba és ennek folytán nem ismeri személyes
tapasztalásból a mi legmélyebb emberi nyomo-
rúságunkat (gyengített akaratot, megzavaro-
dott elmét, izzásig fokozott szenvedélyt, szenvedé-
stől beteges irtózást, lecsökkenett teherbíró-
képességet stb., stb.), olyan ember, Aki ezen-

felül csalhatatlan tudatában él annak, hogy
halála után röviddel feltámadás lesz az osztály-
része, Aki tehát a legsúlyosabb terhet nem
érzi, ami a többi ember halálát mindenekfelett
elsötétíti: a túlvilágon reája váró bizonytalan-
tágot, bizonyára nem szenvedheti át a leg-
többünkre váró halálfélelmet. Mégis, a halál
számára is áldozat volt, keserű pohár: meg-
halni az igazságért, az ellene összehordott gyűlö-
let fizikai diadalában; hajótörötként meg-
halni, anélkül, hogy elérné a nép kívánságát,
amiért pedig latba vetette teljes erejét, kény-
telen meghalni — hogy röviden fejezzük ki
magunkat — a csalódott szeretet fájó érzésével!

... Jézus valódi ember. Ember, Aki meg-
próbáltatik és Aki szenved. És nem kevésbé
szenved, sőt mélyebben és többet, tisztább
tudással és gyengédebb átérzéssel, mint ahogy
mi szenvednénk hasonló helyzetben. Az evan-
gélista nagyvonalúságát dicséri, hogy ezt a
tényt felismerte. Az Úr kiküzdött diadala nem
a dacos, győzedelmes talponmaradásban nyil-
vánul meg a csapások alatt, hanem Isten aka-
rata maradéktalan «igenlésében», az «engedel-
mességben mindhalálig». És Jézus messiási kül-
detésének preludiuma a pusztai kísértésben és
az Olajfák hegyén átszenvedett utolsó tusa,
egyazon alapvonalat tünteti fel, mely az Úr
egész közbenső életét uralta volt: «Atyám,
a Te akaratod!»

A getszemáni lelki tusa azonban mégis súlyos
kérdést ébreszt lelkünkben. Nemcsak ez a tusa,
hanem Jézus összes szenvedése és alapjában
véve egész emberi lelki élete, természetes tanu-
lása és érése, lassan kibontakozó tapasztalatai-
nak növekedése, harcai és megkísértései, emel-
kedései, csalódásai, belenyugvásai és végül az
«Istentől elhagyottnak» utolsó panasz-szava —
kérjük, — hogy lehetséges mindez az Isten-
emberben?

Persze, mi emberek, kizárólag saját tapasztalataink kapcsán beszélhetünk és érthetjük
meg (bár még ezt sem az utolsó okok felismeré-
sében!) az eseményeket. De semmiesetre sem
lehetséges, hogy — mint azt már a régiek is
oly találóan jegyezték meg — «a magasabbat
az alacsonyabb megérthesse». Avagy talán, —
vegyük a hasonlatot a kézenfekvő különbsé-
gekkel, — a hangya vagy a méh, vagy a ház-
őrző eb «megértheti-e» a mi lelki életünket?!
Esetleg valamicskét «megéreznek», aminek némi
halvány hasonlósága lehet a dologgal, ámde
magát a dolgot sohasem!

Mi nem vagyunk Istenember, mi csak embe-
rek vagyunk. Jézus, Akiben Isten titka nem-
csak mint az egész teremtésben bennfoglaltatik,
de Akiben az «Ige testté lön» és Aki belépett
az emberi tudat és tapasztalattudás végessé-
gébe, az emberi félelembe, reménységbe és
szeretetbe (anélkül, hogy megszűnnék ebben
az emberi természetben Istenszemély lenni),
számunkra szükségszerűen megmagyarázhatat-
lan, meg nem érthető, senkivel össze nem hason-
lítható «valami». Ő maga, az Istenember, az

újtamentumi kinyilatkoztatás nagy paradoxája, Akivel a többi ember mint gyökérrel függ össze. Mi úgyszólván olyan vonatkozást látunk, melynek egyik határpontja a mi emberi rendünkhöz tartozik, míg a másik a végtelenségben, az istenlénységben gyökerezik, tehát olyan területen, mely személyes énünkön, — bár «tárgyilag» tapasztaltatott, — mégis kívül fekszik. Mi ugyan «egyesülhetünk» gyermeki mivóltunkban Istennel kegyelme révén és a hitben gyökerező, de nem természetesen tudatos «isten természet részeseivé» válhatunk (2. Péter 1, 4), de ezzel még korántsem emeltünk Isten-azonosságra, mert egyikünk sem visel embertermészetének hordozójául isteni személyt. Az Úr azonban, az Örök Ige emberi természetben, ugyanaz, Akiről írva vagyunk: «Isten vala az Ige» (Ján. 1, 1). Így nyilatkoztatott ez ki az emberiségnek. És nem nyilatkoztatott volna ki, ha tudta volna. És azért nyilatkoztatott ki, hogy az ember higgye azt, amit nem tud: higgye alázatos tiszteletben borulva le a Nagyobb előtt, Aki természetesen tőle, a kicsinytől, nem felfogást, hanem alázatot, önmérsékletet és hódolatot követel.

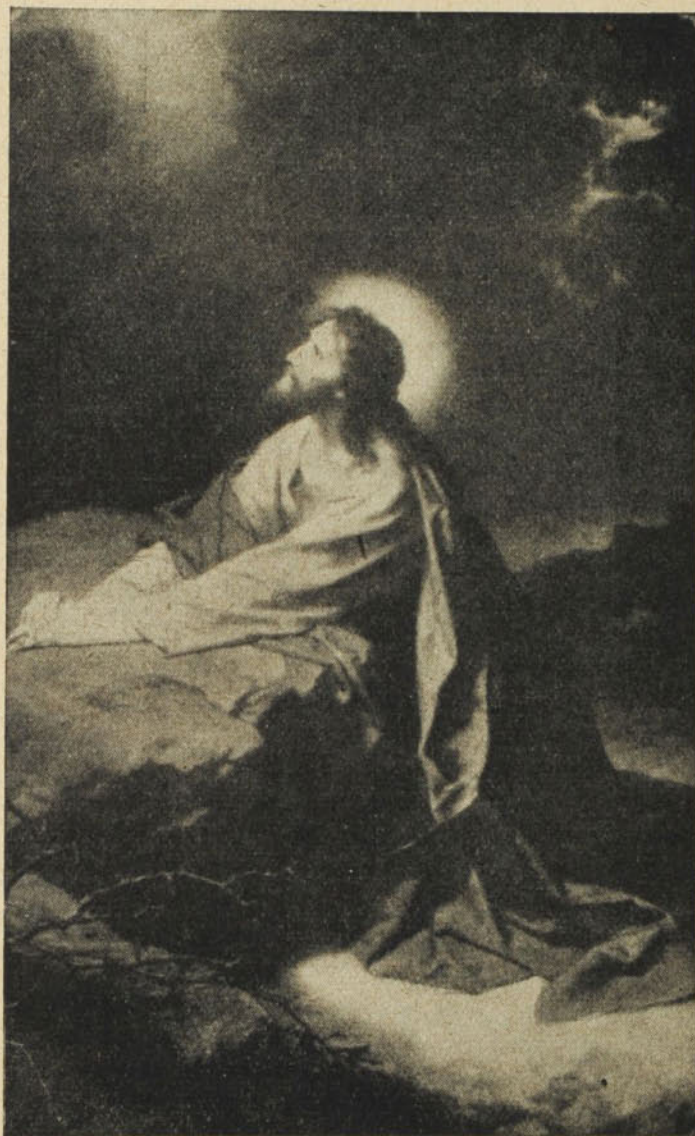
Elvégre megkísérelhető először *Krisztusban az emberi vonást* «különválasztva» szemlélet tárgyává tenni, hisz az Evangélium minden egyes lapja ékes bizonyítéka, hogy Jézus igazi ember volt. De ekkor problematikussá válik az istenlénység, holott a Biblia ezt is bizonyítja. A problémát csak úgy egyszerűen, az istenség tagadásával «megoldani» s ezzel Jézust, az embert, hozzánk, többi emberhez hasonlítva, egyszerűen «megérthetővé» tenni, a racionalizmusnak történelmi teljesítménye, helyesebben fontoskodása a kinyilvánított titok ellen.

De fordítva, meg lehet próbálni Krisztus lényének istenségét «önmagában» megmagyarázni, tekintettel a Bibliában hirdetett igazságra Isten Fiáról. De ez esetben Jézus, az ember, válik problémává, Akit pedig a Biblia éppen úgy bizonyít. Ezt a problémát az ősgnózis doketikus (látszat) irányzata «megoldotta», amennyiben Krisztust mint Istent emberi látszatban «magyarázza» meg. Ez a nézet első pillanatban szinte túlvallásosnak tűnik, holott a hitelenség (eretnekség) berzenkedése a *bibliai valósággal* szemben, amely bizonyítja, hogy azok az emberek, kik Jézussal éltek és Krisztusban Istenfiát hitték, minden «magyarázat» nélkül Szentlélek hirdette tanubizonyosságot láttak, hogy «higgyenek és hitben megtalálják az életet». És hittek és a hitben megtalálták az életet! ..

Harmadszor lehet iparkodni úgy közelebbérközni (de nem megfejteni!) a bibliai kinyilatkoztatás Isten-ember titkához, hogy az «egész szenvedésnek» — mégpedig valami rendkívüli csoda révén — boldogító Isten-szemléletét, Jézus embervoltából *kikapcsolva* elképzeljük. Így jár el a legtöbb skolasztikus teológus. Természetesen az apostolok nem tudó-

sítanak effajta kikapcsolási aktusról. És most joggal kérdehetjük, vajjon — alapjában véve — feltételezhető ilyfajta «kikapcsolás» Jézus egész életére és egyáltalán lehetséges volna-e, ez esetben, növekvő emberi tapasztalás, kísértés, ima stb.? Vagyis nem szorítjuk le Krisztus életét e feltevessel az emberi lét pusztá látszatává?

De negyedszer, azt a véleményt is lehet kockáztatni, hogy az Istenember minden időben — még a legkeservesebb szenvedései közepette

Getszemáni.

is, — Isten szemléletét a megfelelő boldogsággal élvezte. A boldog Isten-szemlélet és a szenvedés tényleg jelen lehet *egyidőben*, hisz mindkettőnek más a tárgya és más az oka. Vegyük csak példaként a vértanúk «ujjongását» a legszörnyűbb halálkin ellenére. Krisztus boldog Isten-szemléletének «a nem teremtett Legfelsőbb Jó», tehát maga Isten lenne alapja, a szenvedései ellenben «teremtett dolgok». — Ez a megoldásmód dogmatikus körökben nagyon kedvelt, de megfontolandó, hogy a Biblia tudósítása, a «halálig tartó szomorúságról» és az ezt követő megerősítésről s ugyancsak a felújult «Istentől való elhagyatottságról» a Kereszten, nem csendül túlkönnyen egybe e feltevessel.

Ötödször lehet — ugyancsak a Bibliának az Istenemberről kinyilatkozott hitében, — úgy iparkodni a titok közelébe jutni, hogy az ember, osztozkodva jónéhány újabbkori teológus véleményével, komolyabban veszi a bibliai utalást Krisztusról, viatori, vagyis *földi zarándok* mivoltában, mint a harmadik és negyedik magyarázó kísérletnél. Elismerik ugyan «a testben járó Istenembernek» az Atyával való egységének tudatát (a bibliai tényállás nyomán, mely szerint az isteni személy az embertermészetnek és az emberi lelkiéletnek hordozója), de úgy vélekednek, hogy a boldog (üdvözült) Isten-szemlélet nem az embermivoltú, hanem majd csak a megdicsőült Krisztust illeti. Ez esetben csakugyan kiesnék Jézus életének és szenvedéseinek boldog szemlélete által, a kikapcsolás «súlyos feltétele» és megszűnnék a látszólagos ellenmondás az «Istenben boldogság» és «Istentől való elhagyatottság» között. És megmaradna az evangéliumnak «egyszerű» földi titka, nevezetesen olyan emberi természet a zarándoklás állapotában, melynek hordozója isteni személy. Jézus, az ember ugyan tudna növekedő öntudatában istenemberi énjéről, úgy miképpen mi is tudunk tisztán emberi énünkről. De még így is megmarad az a bökkenő, miképpen lehetséges, hogy az isteni Ige, mely Benne testté lön, nem járja át — ahogy pedig el lehetne várni! — Üdvözítő erejével «természetszerűleg» emberi természetét? És, ha e feltevésnek nem is áll útjába semmilyen dogma, Róma egyik kijelentése szerint «mégsem oktatható biztonsággal.»

... Tehát bármiképpen is kísérletezünk «elménkkel» magyarázatot lelteni, a titok csúffá tesz minden magyarázatot. És számunkra nem is lehet más sohasem, mint titok — mint ezt fentebb kifejtettük, — mert megmagyarázni annyit jelentene, mint lerántani a misztikumot tisztán emberi síkokra. Vallással átítatott ember ezt nem is teszi. Megelégszik — a nagy bölcs szavaival élve, — kifürkészni a kifürkészhetőt, a kifürkészhetetlen előtt pedig csendben hódolni. (Goethe).

Dr. Horváth Richárd:

A jók szenvedése

Egy nagybeteg nagyasszonyt látogattam meg. Aki csupa-szív, csupa-lélek, csupa-jóság. Akinek egész élete türelem, önfeláldozás és segítség volt. Nem lehetett hozzá fordulni úgy, hogy ne adott volna jószót, anyagi támogatást, pártfogást, hogy ne igyekezett volna valamiképpen segíteni. Segített is, nagyon-nagyon sok emberen. És az Úr mégis sok-sok szenvedéssel látogatta meg. Beteg szívvel, ágyhoz-kötözött betegséggel. Pedig elmondhatta volna Jóbbal, hogy: Mindezt szenvedem, holott kezem mo-

csoktalan, és tiszta az imádságom Istenhez. (Jób, 16. 18.)

Egyszer, hosszú hónapok türelmes szenvedése közben, a kezelőorvos — maga is derék, becsületes, vallásos ember — türelmét veszítve kifakadt: Hát miért éppen magát veri az Isten? Nem volna elég gazember, aki megérdemelné? Hát igazság ez?

És még a betegnek kellett türelmesen elcsitítani a pillanat felháborgását...

Hát igazság ez? — kérdezzük sokszor mi is, amikor azt látjuk, hogy olyanok szenvednek, olyanok szenvednek látszólag többet, akik jók. És a rosszaknak sokszor jobb soruk van e földön.

Kérdés ez, ami mindig is kínozta az emberiséget. Amire megpróbáltak feleletet adni a legjobb szellemek. Tudunk is adni feleletet, de az emberi gondolat, bizony, sokszor gyengének bizonyul a szenvedés titka mellett. Mélyebb és több az, hogysem gondolattal kimeríteni, teljesen megoldani, maradéktalanul megfejteni, egészen megválaszolni és megmagyarázni tudnánk.

A hit világa kell ide. Azé a hité, mely a türelmesen szenvedő nagyasszony ajkán világító szavakba öltözködött: Igen, nekem szenvednem kell, és ezt a szenvedést alázattal veszem az Úr kezéből, mert ennek az én szenvedésemnek valaki bizonyosan hasznát látja. Valaki. Hiszem. És ez ad erőt hozzá, ez a hit, hogy az én szenvedésem valakit a családomból, talán éppen a fiamat, valamitől megvédi és megóvja.

Emberi hang ez. Benne bujdokol az «enyém» szeretete és féltése. De ez a szeretet a legnemesebb és legtisztább szeretet. Az Istentől jött szeretet. Ezért tiszta és meghatározó ez az emberi hang. Hit kell ehhez. Amely hit elmondja, hiszi, mélyen hiszi az Irással: Bár az igazakat is sok szenvedés éri, őket az Úr mindegyikből kimentti. (Zsolt., 33. 20.)

Hányszor elmondjuk: Hol itt az igazság? Hát igazság ez? — És a hit szavaival lehet csak felelnünk rá: Igen, igazság, de nem földi igazság, hanem valami más, valami több, valami titkosabb, valami örökebb igazság: isteni igazság. Aminek a fénye átszűrődik az emberi szíven és emberi lelken, de csak halványan, csak itt-ott átizzva, — aminek a fénye és lelke, értelme és bizonyossága egy más világban teljesedik és valósul, egy más világban lobog, fényes lánggal és világító értelemmel. Örüljete, ha Krisztus szenvedéseiben résztvehettek, hogy az ő dicsőségének kinyilatkoztatásában is vigadva örvendeztetek. (Pét. I. 4. 13.)

Mert amint bőven van részünk Krisztus szenvedéseiben, úgy bőven van részünk Krisztus által a vigasztalásban is. (Kor. II. 1. 5.) — Itt van az egyik oldó gondolat: az igazi, a legmélyebb, belső, lelki, szívbeli öröm a szenvedés nyomában jár, az önként vállalt, az Isten kezéből alázatosan elvett szenvedés, az önként adott lemondás nyomán fakad az emberi szív-

ben. Ez balgaság a világ hiúsága és e földrefordított értelme előtt, de tapasztalati igazsága a hitben élő életnek. Nincs nagyobb, tisztább, emelőbb, betöltőbb öröm, mint az áldozat, mint a lemondás öröme. Öröm ez, ami a legnagyobb és legnemesebb emberi erőből születik. Ezért a legnemesebb is.

«Aki testben szenved, megszűnik vétkezni» — mondja Péter apostol (I. 4. 1.), a realista, aki tanításában nem száll magasan, hanem emberként az ember mellett marad, ezért lesznek azután a szavai is megfoghatóak, erősek, fel-emelőek.

«Ez a mi jelenlegi, pillanatnyi és könnyű szenvedésünk ugyanis a mennyei dicsőségnek fölötte nagy örök mértékét szerzi meg nekünk.» (Kor. II. 4. 17.)

Nincsen ember hiba nélkül. Egy kis hiúság, önmagának keresése, talán valami feltűnni-vágyás csírája, talán a jó gyakorlásának kicsit túlzott öntudata, az a kisértő gondolat, hogy nem vagyok olyan, hogy jobb vagyok, mint más, — talán ennek a kicsiségnek az árnyéka, ha több nem is, homályosítja a jók életének értékét is néha-néha. Ami pedig olyan kényes, mint a legtisztább kristály: egy kis lehellet, és már nem ragyog úgy. Nem veszít ugyan értékéből, hiszen ez a lehellet — okozta homályosság tovatűnő, de veszít tündöklő ragyogásából. És a szenvedéssel az Isten ezt adja vissza neki, ezt a tündöklő ragyogást.

Vagy talán az Isten annyira szeret, hogy kis földi, múló bajért, a szenvedésért, elfelejti, megbocsátja bűnünket. És azt akarja, hogy ezért itt szenvedjünk inkább, mint a másvilágon. Mert az itteni múltóbb és könnyebb szenvedés.

Az Istenhez legközelebb a szenvedés vezet. Akiket legjobban szeret, a legjobbak, ezért szenvednek legtöbbet. Mert van ám nemcsak testi, de van lelki szenvedés is. És ha látszólag külső baj nélkül él is valaki, gyötrelém lehet a lelke számára, a szíve számára az élet. A legjobb ember a legkifinomottabb lelkiismeretű. Finomságokat is néz, ezek hatását átveszi, jó és rossz irányban egyaránt, finomságokat, amik rejtve maradnak a kevésbé kifinomult lelkiismeret előtt. Milyen kín és gyötrelém lehet például egy olyan tévelygése, bűne, veszélye az ilyen lélek számára, aki a vér, aki a szeretet, aki a bátorság révén közel van hozzá?! Akit meg akarna menteni.

Ezért adja talán az Úr a bajt, a betegséget, hogy érdemet szerezzünk, hogy irgalmasságát megnöveljük, hogy igazságosságát szelidítsük, hogy ítéletét enyhítsük — egy olyanért, olyan felé, aki hozzánk a vér, a szeretet kapcsán és jogán igen közel áll. Családtagért. Vagy más valakiért.

Ki tudja, hogy nem egy messzelevő idegen jut-e el az én szenvedésem értelméből a világosságra? A hitbe? — Ez a messzeség apostol-

sága, az egyetemességé, az embertestvériségé, amit a Krisztus hozott, az Ő kegyelme ad az apostolság tüzeiben és ami mint legnagyobb áldás hull alá a messzeségből, hull alá az égből a közvetlen környezetünkre, a közvetlen hozzánk tartozókra is.

Sokszor megment a szenvedés rosszabb — önmagunktól: a gögtől, a felfuvalkodottságtól, a kellemetlen farizeusi lelkülettől, ami az életnek, az embernek legnagyobb veszélye. Mert látszatokká higitja az életet, az értékeket, és a látszat az első próbára keservesen és csúfosan össze szokott dűlni. Mikor már öntudatunkkal a csillagokat verdessük, mikor már «nagyon szalad velünk a ló», egy-egy baj, csapás, betegség, szerencsétlenség visszatelepít bennünket az igazság talajára

Vagy megment az irigységtől a rosszak felé.

Van Dyck : Piéta.

Akiknek talán most jobban megy a dolguk. Mert az Isten nagyon igazságos. S nincsen ember jótulajdonság nélkül és akármilyen parányi is benne a jó, az Isten megfizet ezért is, megfizet, de múló, arasznyi, földi örömmel, és utána majd jön a reménytelen vég.

«Erre vagytok hivatva, minthogy Krisztus is szenvedett érettünk, példát hagyván nektek, hogy az Ő nyomdokait kövessétek.» (Pét. I. 2. 21.)

«Hát nem ezeket kellett-e szenvednie a Krisztusnak és úgy menni be az Ő dicsőségébe?» — kérdi Szent Lukács (Luk. 24. 26.) — De ebben a kérdésben benne van az alázatos, elfogadó, belenyugvó felelet is, a hit igenlő és fényes szava is, ez az életünk felett lebegő kérdés sokmindenre az értelem is — a szenvedés beláthatatlan, titkos, de emberi, mélyen-emberi birodalmában.

Ebben a hitben, egyedül ebben a hitben nyílik értelem a jók szenvedésére, ez adja meg az erőt is a szenvedéshez. Hogy megint Szent Péter szavainak komolyságával és vigasztalásával, alázatának örök erejével éljünk: A minden kegyelem Istene pedig, aki az ő örök dicsőségére hívott meg minket Jézus Krisztus által, maga fog minket, miután kissé szenvedtünk, tökéletesíteni, megerősíteni és megszilárdítani. (Pét. I. 5. 10.)

Szent Veronika himnusza Krisztus szentséges Arcáról

Üdvözlégy szentséges Arc, Teremtőnknek Arca,
Isten fénye árad szét tündökölve Rajta,
Fehérből szüzi hónál kendő tiszta gyolcsa,
melyen Szeretet jelét Veronika hordja.

Üdvözlégy Urunk Arca, boldogságos Képe,
Örök nagy Akaratnak csodálatos éke,
hulljon boldog szívekre ragyogó fény-kéve,
érzékünk gátlásai ne húzzanak mélyre.

Üdvözlégy tündöklő fény, bűnösöknek üdve,
Angyalok Királyának Arcáról ragyogsz le,
kegyelem újul benned szentek fényes tükre,
látásodra gyűlnek ég lelkei örökre.

Üdvözlégy keresztény hit erője, hatalma,
dőre eretnekséget tör hatalmad karja,
növelj annak érdemét, ki hitedet vallja,
Ki kenyérből király lész: Krisztus fényes Arca.

Üdvözlégy dicsőségünk, zord, kemény az élet,
törékeny és ingatag, eltűn, alig éled:
vezessen örök honba boldogságos Képed,
megláthassuk Arcodat, Urunk Krisztus Néked.

Üdvözlégy ó szent kendő, nagy csodától ékes,
édes vigasztalásunk, emléke szépséges
Krisztusnak, ki halandó testet vett, ó édes
igaz égi örömünk vezess boldog véghez.

Üdvözlégy szép üstökös, ősz hajnali csillag,
földi népek szemébe isteni fény virrad,
mely orvosság, s gyógyító, felüdítő illat,
védj romlástól: a világ oszlopai ingnak.

Üdvözlégy ó drágakő, igazgyöngynél ékesbb,
mennyei erényekkel tündököl szent fényed.
Nem festett és nem csiszolt kéz, de nem is
véselt:
csodás alkotása vagy örök Nagy Művészek.

Üdvözlégy ég pompája, Őt ragyogod vissza,
Kinek fényét az Idő soha be nem issza,
soha nem halványulhat sugara, mely tiszta,
Ég Királya alkotott, tévedést nem bírja.

Ártó romlást nem ismersz, őrized épséged,
s amit a keresztények elhoznak Elébed
örömré váltod a gyászt, s jaját könnyezésnek;
Benned bizóknak add dús gyümölcsét békének.

Üdvözlégy világ éke, szentek fényes tükre,
látni óhajtanak ég lelkei nem szűnve,
vétkünknek szennyétől moss, ne hulljunk bűnbe,
s vezess boldogok közé tágas égi csürbe.

Kérünk, isteni kezed biztosan segítsen,
légy vigasztalásunk és italod üdítsen,
ártásunkra ne legyen soha ellenség sem,
s békés nyugalmat nyerjünk boldogokkal. Amen.

Latinból: Lengyel Rezső

Mária és a „predestináció”

Mély hódolattal hódol tehát a Boldogasszonynak az Egyház évezredes liturgiája, az egész világirodalom, zene és művészet! Ki hát ez a boldog Asszony? Micsoda kiváltságos és kiválasztott lélek? Hol van az a titokzatos forrás, melyből az ő kultusza árad kiapadhatatlanul? «Mikor kötötte a Szűz koszorúját, mikor szötte napsugárból ruháját? . . . Mert napsugár az ő kendője; ami fény, szín, vonal, rajz kerül ki a napsugárból virágra, madártollakra, lepkeszárnyakra, alkonyizásra, víztükrözésre, opálra, gyémántra, ebből van szöve kendője; benne pedig, szívében rejlik a tüzes, isteni élet melege. Minden napsugaras s királyi rajta: szépsége, termete, koszorúja, hatalma; úgy válik ki a létből, mint a csillagkoszorú az éjből». (Prohászka Ottokár: Elmékedések az Évangéliumról.)

S a Szeplőtelen Fogantatás miséjének szentleckéje mélységes távlatokat s roppant titkokat sejtet, amikor az ő nevében így válaszol:

«Kezdetben, mielőtt bármit is alkotott az Úr
Öröktől fogva rendelt engem,
Ős idők óta, még a föld előtt;
Nem voltak még tengerek, én már fogantattam,
Még nem törték elő a vízben dús források,
Még nem állottak a hegyek súlyos tömegükben,
A halmok előtt születtem;
Még nem teremtette meg a földet és a folyókat
És a földkerekség sarkait;
Amikor az eget fölállította, már ott voltam,
Amikor biztos törvénnyel sáncolta körül a mély-
ségeket;

Amikor az égboltozatot fölerősítette
És kimérte a vízforrásokat,

Amikor a tengert körülövényezte
És törvényt szabott a vizeknek,
Hogy át ne hágják határaikat,
Amikor a föld alapjait megvetette:
Ott voltam mellette . . . »

(Pld. 8, 22—30.)

Ime, ha szabad nagy teológusok merész kifejezését használnunk (B. H. Merkelbach O. P.: Mariologia), a *«predestináció»* borzongató misztériumára mutat az Irás! «Öröktől fogva rendelt engem az Úr . . . Nem voltak még mélységek, én már fogantattam . . . A halmok előtt születtem én». Útjait tehát előre kijelölte az Úr a földön! De nemcsak az övét, minden emberét! Mindnyájan bizonyos környezetbe, korba születünk, bizonyos hajlamokkal, tehetségekkel. Nem tőlünk függ, melyik nép, melyik század gyermeke vagyunk, nem tőlünk függ, milyen a vérmezsékletünk s milyen ösztönöket öröklünk. Ezt előre elrendelte nekünk az Isten. Ez a *katolikus predestináció!*

Az egyik ember tehát biborteremben születik, a másik nádviskóban, az egyikből király lesz, a másikkól koldus. De megtörténhetik, hogy a királyból földönfutó lesz s a koldusból dúsgazdag. Szóval a katolikus predestinációnak is vannak határai, úgyhogy bátran lehet vitatkozni abszolút voltáról. Mert még örökölt hajlamainkkal is küzdhetünk, sőt kell is küzdenünk, ha eltorzítanak jellemünket s amíg a terheltég a pathológia határát nem érinti. S bár sokszor gyógyíthatatlan esetekkel állunk szemben (született testi-lelki nyomorékok), a gyógyító tudománynak mégis mindig és mindent meg kell tennie leküzdésükre. Vannak viszont esetek, amikor hiábavaló minden erőfeszítésünk, szembeszállásunk a «sorssal»: kontárból sohasem lesz művész, Ady, Prohászka, Liszt csak egy van! Ez is predestináció!

Ám mindez nem mond ellene Isten jóságának! Mert örök boldogságunk, vagy boldogtalanságunk nincs sem királyi trónhoz, sem egészséghez, sem tehetséghez, sem valamely különleges vérmezséklethez kötve! Egyedül tőlünk függ! Mert azok a szerepek, miket Isten gondviselése kiosztott nekünk s az a század, amelybe beleállított minket, egészen jelentéktelen valami ama fontos kötelességünk mellett: hogyan töltjük be hivatásunkat, hogyan játszunk el szerepünket! Lehet a királyt is csapnivalóan alakítani és lehet koldus-condránkban is művészi ábrázolást nyújtani! S valljuk be, kissé egyhangú volna a világ, ha mind egyforma szerepeket kaptunk volna.

Megkapó szépen fejezi ki ezt a nagy igazságot Kis Szent Teréz is: Isten a föld virágos mezejét nem egyforma virágokkal szórta tele, nemcsak százszorszépet ültetett bele, rózsát is, liliomot is, jácintot is: mindegyik szép és kedves Előtte, mindegyiknek megvan a maga utánozhatatlan bája és illata s egyiknek sem szabad irigykednie a másikra . . . Bizony szomorú lett volna, ha

Isten szép virágoskertje csupa olyan útszélsáros bogáncsból állott volna, mint mi s hiányzott volna belőle a mi «Titokzatos Rózsánk», vagy akár csak a szűzek liliomai, vagy a vértanuk pálmái!

Ilyen értelemben kell hát vennünk az Irás célzásait a predestinációra. Mert a katolikus tanítás nem győzi hangsúlyozni: örök üdvösségre, vagy örök kárhozatra predestináció nincs! Isten «mindenkit» üdvözíteni akar, úgymond az Irás! Az üdvösség, vagy a kárhozat egyedül a mi érdemünktől, vagy érdemtelen-ségünktől függ s ettől függetlenül Isten senkit sem predestinál, mert ez az Isten jóságába vetett hitünket menthetetlenül összetörné! Az az Isten, Aki a mi akaratunktól függetlenül örök boldogságra, vagy boldogtalanságra rendelne minket, teljesen önkényes, igazságtalan, gonosz Isten volna, ilyen pedig nincs! Vagy van végtelen Jóság, Igazság, Szeretet, vagyis Isten, vagy inkább atheisták leszünk, de más Istenben hinni nem tudunk!

Tudja ugyan öröktől fogva a Mindentudó, hogy teremtményei közül, melyik fog üdvözülni és melyik elkárhozni, de ezt nem a maga, hanem a mi akaratunktól teszi függővé! Mert Isten, mint az Irás hangsúlyozza, mindenkit szeret és senkit sem gyűlöl! Legnagyobb isteni ajándékát: a szabad akaratot annyira komolyan veszi, hogy szabad akaratunk ellenére senkit sem fog üdvözíteni, de elkárhoztatni sem! Szabad akaratunk gyarlóságát jól ismerjük s nem tagadjuk, hogy a jó megtévesztő látszata alatt sokszor a rosszat követi korlátoltságból, vagy ami még rosszabb: szenvedélyeitől űzve, de az emberek fölött való ítéletet Isten magának tartotta fenn s nekünk megparancsolta: «Ne ítéljétek, hogy ne ítéltessetek!» S a szabad akarat isteni ajándéka oly nagy s Isten olyan komolyan veszi, hogy bár tudja a kárhozotról, vissza fog élni vele, mégis megteremti, mert akaratára ellenére senkit sem üdvözíthet, amint senkit el nem kárhoztathat! Az élet Tőle függ, de a jó élet, vagy a rossz élet: mitőlünk!

Ám nem feladatunk a predestináció szédítő mélységeibe még jobban behatolni. Ezt a gyötrő titkot csak érinteni akartuk a Szűzanyával kapcsolatban. Miben is áll tehát az ő predestinációja?

*

Nem kell vad pesszimistának lennünk ahhoz, hogy minden igéző szépségét és káprázatos örömeit feledve, ne túlsötétnek s érthetetlenül borzalmasnak találjuk sokszor a világot! «Amíg csak két ember lesz a földön, nemcsak halálosan szeretni, hanem halálosan gyűlölni is tudja egymást. Hihetetlen históriáktól hemzsegnek az emberiség történetének írott és íratlan lapjai. Sokszor milyen hitvány, milyen gonosz, milyen aljas tud lenni a «teremtés koronája!» Milyen könnyen, milyen kéjjel és alattomosan és kegyetlenül tudja tönkretenni egyik ember a másikat s szívtelenül és lelki-

ismeretlenül tudja eltiporni, minél védtelenebb és szánandóbb az! Hogy ért azután a két-színűséghez, milyen gyalázatosan szemforgató és képmutató tud lenni s mint bújtatja kegyes köntösbe álnokságát! Hogy remeg az undortól a föld s mint szörnyed el, látva a hazugságnak azt a mérhetetlen tengerét, mely ősidők óta csak egyre árad és dagad s hogy fojtogatja undok karmaival millió és millió áldozatát a pletyka! Micsoda diadalmenetet tart a világban a kaján irigység, a hiúság, a gőg s a gőzölgő bosszú! S a bujaság rothadt mocsarában, mint fetrengenek egész nemzedékek! S hogy hördül az égre az a rengeteg igazságtalanság, mely az örök Igazságot is keresztre merte feszíteni!

Ime, az Ember! — kiáltotta egy hang az első Nagypénteken az ordító csöcseléknek s a legtisztább, legjobb, legnemesebb, legistenibb Emberre mutatott, Aki összeköpött arccal, véresre korbácsolva, csapzott hajjal, gúnykoronával fején, piros-rongyokba öltöztetve, nádszál-jogarral kezében állt előttük. Ime, ezt tette a történelmi ember az Istenemberrel, Aki meg akarta váltani a rossztól s a jóra adott örök példát neki. S a kicsúfolt eltasztított, megvetett Jósággal voltaképp maga határtalan gonoszságát leplezte le az ember... Ime, az ember!

Rettegve pillantunk magunkba: bizony minden gázságra képesek vagyunk, ami csak elképzelhető, de még ha elképzelhetetlen is! Vagy nem dühöngenek bennünk is sokszor minden gátat átszakítva a lihegő szenvedélyek? Nem aláz-e meg sokszor gyöngeségünk a rosszal szemben s állhatatlanságunk a jóban? S milyen következetlenek vagyunk: ma más a meggyőződésünk, mint tegnap s gyakran másképp cselekszünk, mint beszélünk! Nem vagyunk igazságosak embertársainkhoz sem, kíméletlenebbül ítéljük meg őket, mint magunkat; különbséget teszünk köztük rokonszenv és ellenszenv alapján, az egyiknek mindent elnézünk, a másikkal semmit! Csoda-e aztán, ha véresre sebzi és marja szívünket az élet, ha halálosan üresnek, céltalannak, értelmetlennek, nyomorúságosnak érezzük, ha teljesen magunkra maradunk? S jaj, a lélek kínjai, fekélyei elviselhetlenebbül tudnak fájni minden testi gyötrelennél! S így a boldogságot szomjazva olthatatlanul, kétségbeesetten boldogtalanok tudunk lenni!

De hát ilyenek gondolta Isten az embert? Vagy mi rontottuk el az isteni gondolatokat? Ősidőktől fogva gyötri ez a kérdés az emberiséget. Ősidőktől fogva zokog az elvesztett paradicsomról szóló ének. Ahol még boldogan élt az első emberpár. De ahonnan vétkek miatt örökre kiűzte őket a lángoló pallos haragvó angyala. Azóta bolyongunk a világ vigasztalan pusztaságában, számkivetésünk helyén, «a könnyek völgyében». Azóta vezeklünk boldogtalanul az első vétkekért, melyet a vétkek milliárdjai követnek napról-napra...

Csak a Boldogasszonyról zengi a Szeplőtelen Fogantatás zsolozsmája, hogy «egészen szép és szeplő nincsen Benne :» az ősbűnnek árnyéka sem csúfítja el eredeti szépségét; egészen olyan, amilyennek Isten gondolta az embert, bűnt nem ismer; «ruhája hófehér :» a kegyelem tiszta köntösét nem sározta be soha sáros földi utakon... És ez az ő páratlan predestinációja! Ő az egyetlen a földi asszonyok között, Aki büntelen! «Negatív tekintetben távol

Mária.

van tőle minden, ami elszegényít, elnyomorít lelket s ezt jelezzük azzal, hogy «büntelen»; de ez csak fényes árnyéka a gazdag valóságnak, csak pereme az örvénynek; pozitív értelemben a büntelenség az élet, a lélek tartalmára mutat, az egészséges, napsugaras, virágzó, isteni lelkületre, mely tükrözik arcán, kivillan szeméből, fölépül alakjában; mint aranyos fény veszi körül fejét s mint frissesség, báj és kellem zománcozza egyéniségét. Ő, szent Szűz, szépségedbe, mint keretbe foglalta magát a megtestesült Isten!» (Prohászka.) S a zsolozsma boldogan magasztalja: «Te dicsősége, öröme, büszkesége népünknek»: magyaroknak egyetlen Királynéja: «Áldott vagy Te minden földi asszony között,» égi Asszony, (Ant. ad. Vesp.), páratlan, szeplőtelen Nagyasszony!

P. Gyéressy Ágoston O. S. P.

dr. Előd Marcel:

A láthatatlan Szentföld

(Lapunk karácsonyi számában közölt «Szentföldi napló» folytatása.)

... A félholdas Jaffa-kapu az óváros bejárata. Mikor beléptem rajta, eszembe jutottak az Evangélium szavai: «Ime, felmegyünk Jeruzsálembe és az embernek fia elárultatik és halálra kárhoztatják és adják őtet a pogányoknak kezekbe».

A sziklatemplomhoz indultam, a világhírű Omár-mecsethez; ez a ciprusok koronájában pompázó, díszes templom a Szentváros látképének legszebb pontja. Az ősi salamoni templom helyén épült. A bizánci építészet remeke, kívül-belül a fejedelmi pompa tobzódása, csupa ornamentika, arany, alabástrom, sokszínű kristályablakok, ékköves mozaikok. A templomot kívülről borító szivárványos, gyönyörű zománcdíszítés *Soliman* szultán ajándéka, azé, ki a mohácsi gyásztéren letarolta a magyarság virágát...

A templom mögött van a *Siralma* fája. Ropant nagyságú kötömbök pihennek évezredek óta ebben az ősfalban, amelyet a zsidók babyloniai fogsága után, az ú. n. második templom támaszfalaként emeltek. Éjjel-nappal imádkoznak és sírnak tövében, a falhoz szorítva, vagy *verve* fejüket, a hithű zsidók. Önkínzó áhítat, de hangosága mellett is komoly imádkozás...

Mindhárom vallásnak szent helye a *Moriah-szikla*, mely fölé a templom épült. Itt akarta feláldozni Ábrahám Izsákot, itt szólott az Úr Mózesrel, itt imádkozott Dávid király és királyi házának sarja, az Úr Jézus is, amikor Jeruzsálembe bevonult...

Az ember megilletődve járja körül a szent-történetű sziklát, amelyen évezredek áldozati füstje gomolygott és amely fölé a keresztes, templárius lovagok emelték az utolsó *keresztény* oltárt. Ma már csak egy aranyos rács, mely a szent sziklát övezi, emléke a keresztes templomnak.

A templom terraszáról keletre látszik az *Olajfák hegye*... Ma nem olajat sajtolnak a *gethsemani* prések, hanem könnyeket: az utolsó vacsora és a passio megható emlékeinek könnyeit.

A *gethsemani* kerti templom mögött ma is olajfák merengnek, ezüstösen szürke leveleikkel. A tudósok szerint a kertben még vagy nyolc fa maradt a régiek közül, melyek kora több mint 2000 éves. Ők a legrégebb *élő* tanúi a szentföldi történeteknek és tanúi voltak a Megváltó vérrel verejtékező, gyötrelmes éjszakájának — az utolsó vacsora után. A templomban van a szikla, hol az Úr Jézus magára hagyatva imádkozott, hogy — elmúlnék Tőle ama keserű pohár... És ott a hely is, hol Júdás csókkal árulta el Mesterét.

Az Olajfák hegyén van a *Krédó* is: egy

hosszú, földalatti folyosó, hol a szent hagyomány szerint az Apostolok, mielőtt szerte-széledtek a világba, hogy elmenvén tanítsanak minden nemzeteket, egybegyültek és megfogalmazták a keresztény hit rövid foglatát, a Krédót. Mindegyik Apostol egy mondatot szövegezett meg benne. A Krédó mellett, a hegytetőn van a *Miatyánk temploma*, ahol Jézus a legszebb és legmélyebb imádságra tanította Apostolait. A templom előcsarnokában márvány táblákon olvasható az Úr imádsága, a világ minden nyelvén. A baloldalin ott van a magyar is!

... Végigmentem a Fájdalom útján, a *Via Dolorosa*-n. Mélyen megható élmény, a helyszínen járni a Kálvária stációit, amelyek helyét márványtáblákkal jelölték, az Evangéliumokból vett latin idézetekkel. A *Via Dolorosa* elején, Pilátus háza helyén, ma Ferences-kápolna áll. Itt mondta ki a római helytartó azt a négy-szavas parancsot, mely átformált két évezre-det... «*I, lictor, expedi crucem!*» Menj, poroszló, hajtsd végre a megfeszítést! És megindult a legszomorúbb gyászmenet, elindult a világtörténetbe...

Ami zavaróan hat a *Via Dolorosa*-n: a sok profán idegen, akik a hely szentségével nem törődve végzik mindennapi munkájukat, árulják Szent Veronika kendőjének olcsó, és művészietlen reprodukcióit és ott, ahol cirenei Simon segített Jézusnak a Keresztet vinni — elkese-ritő és felbőszítő látvány! — trafik és rossz-szagú vegyeskereskedés van. Hát ennek nem volna szabad lennie! A katolikus kegyeletet mélyen sértő szívtelenség ez...

A *Via Dolorosa* a *Szentsir-templomhoz* vezet. Építészeti, esztétikai szempontból nem jelent különösebb műemléket, mert a századok folyamán emelt kiegészítő építményeivel, különböző stílusok konglomeratuma, magasabb egység nélkül. Mégis ez a templom a mi számunkra leg-szentebb helye a Szentföldnek és a Szentvárosnak!

És amikor be akartam lépni a templom kapuján — éppen a *görögkeleti* főpap vonult ki rajta, nagy kísérettel. Elöl tizenkét díszruhás szolga lépkedett, hosszú ezüstnyelű botokkal ütemesen verdesve a földet. Azután kettesével a nagy papi aszisztencia, végül tornyos fővegével, díszbottal a főpap.

És a piszkos utcasarkon egy rongyos belpoklos, leprás koldusasszony, térdenállva nézte a szertartásos menetet. Szemét vér fátyolozta, alamizsnáért könyörgő kezéről a rettenetes betegség már néhány ujjat lerothasztott... Borzalmas látvány volt. És alamizsnát senki sem adott neki. Sem a szolgák, sem a pópák, sem a főpap, sem a nép. Én is csak óvatos távolságból dobtam pár piasztert... Szegény szerencsétlen! Ő talán gondolt rá, hogy járt egyszer ezen a tájon egy Isteni Gyógyító, Aki azt mon-

dotta a bélpoklosoknak : «Akarom, tisztuljatok meg! Elmenvén, mutassátok meg magatokat a papoknak!» — És lőn, hogy mikor odamenének, megtisztulának . . .

A Szentsír-templom kupolája alatt van a tulajdonképeni sír-kápolna.

Utazásaim során sok nagy ember sírját látogattam meg. Ott jártam a lissaboni katedrálisban, ahol a portugálok nagy nemzeti költője, *Camoëns* alussza örök álmát, felkerestem Madridban *Goyanak*, a nagy spanyol festőnek sírját, az általa műremekké freskózott San Antonio de la Florida-kápolnában; ott álltam *Thorvaldsen*, a klasszikus dán szobrász kopenhágai mauzoleumában, ki halhatatlan alkotásai közé temetkezett; tisztelegtem *George Washington* tábornok, a nagy amerikai államférfi kriptája előtt, Mount Vernon-i parkjának ciprusai között és láttam a párisi invalidusok dómjában nagy *Napoleon* márvány katafalkját, győzelmes csatáinak zsákmányolt lobogói között.

De a Szentsír valami más, egészen más . . . Itt nincsen költői alkotás, sem világhírű festmények, sem szobrok, sem politikai babérok, sem hadi trófeumok, — de a sírt egykor elzáró sziklán *láthatatlanul* ma is ott ül a tündöklő palástú, szépséges arkangyal és hirdeti: *Non est hic, resurrexit!* Nincsen itt, feltámadott!

Olyan ez a Sír, mint egy csodálatos erejű, óriás mágnes, mely az ember *szívét* fogja meg és magához vonzza. Ellenállhatatlan vágyat érez az ember, hogy megsímogassa, csókjával illesse a hideg köveket s izgalomtól lázas homlokát hűsítse rajtuk . . .

A Szentsír-templom egyik oldalhajója fölé épült a *Golgotha-kápolna*. Áhítattal érintettem meg azt a mohos kőoszlopot, melyhez kötötték a Megváltót, mikor ostromozták és mintha csak álomban járnék, indultam neki annak a tizenyole lépcsőnek, mely a Golgotha halmára vezet . . . Lelkemben sirt a legszebb és legszomorúbb szent ének, íme, *valóra* vált szavai: «*A keresztfához megyek . . .*»

Ennek a Keresztnek, a golgothai Keresztnek nincsenek mesterséges alakzatai. Egyedülálló, mindenekfelett álló, egyszerűségében felemelő, magasztosan szomorú jel: az emberi fájdalom és az isteni megdicsőülés ölekezésének örök szimbóluma. Ennek a Keresztnek, a nagypénteki Keresztnek, nincsenek — színei, csak két, titkos értelmű «szín»: a Kenyér és a Bor, a megtörtetett Test és Vér, mely kiontatott a bűnök bocsánatáért. És ennek a Keresztnek, az evangéliumi Keresztnek, nincsenek — jelzavai, csak egy: *Szeretet*.

Nem lehet azt leírni, sem elmondani, amit az ember ezen a helyen az utolsó nagypénteki stációnál érez! Nem lehet mélyebb templomi

csend és áhítat sehol a világon. Az emberek lassan, lábujjhegyen járnak; csak a sok gyertya serceg halkán a térdeplők felett, fojtott sóhajok remegnek és a lélek legmélyéből fakadt imák fehér galambszárnyai suhannak az Ég felé . . .

Három oltár van ott, a jobboldali, ahol a Megváltót a keresztfára szegezték, miután sorot vetettek, hogy kié legyen az elárvult, varratlan szent köntös . . . A baloldali oltár helyén állottak a keresztek. A középső oltáron a Fájdalmas Szűz csodálatosan szép szobra látható, ott, ahol végigszenvedte Fia kereszthalálát, ahol «*Stabat Mater Dolorosa . . .*» Itt teljesedett be az Üdvözítő ember sorsa és az Ember Fia, Akinek nem volt hova lehajtani a fejét, itt hajtotta le haldokló, szent homlokát az isteni megdicsőülés öröklétébe! . . .

Az Ő országa nem e világból való. De Ő megmondotta a boldogság krisztusi krédójában, a Hegyi Beszédben, hogy kik jutnak be oda: a lelki szegények, a könnyezők, a szelídek, igazságosak, az irgalmasok, tisztaszívűek, békességesek és az igazságért üldözöttek. Ennek az országnak királya Krisztus. *Ave, Rex Christus!*

Az Olajfák hegyén, a Miatyánk-templom mellett áll egy kis kápolna: *Jézus dicsőséges mennybemenetelének színhelye . . .* Arab vezetőm kint maradt és én egyedül léptem be az üres és kopár kápolnába. De nem is kell itt külső fény és dísz, *magasabb ragyogás* tölti be ezt a kis kápolnát! Közepén, a szent hagyomány szerint a mennybemenetel helyén egy négyszögletű márvánnyal szegélyezett sziklalap látható, melybe lábnyomokat csókolt a századok áhítata. Én is leborultam rá . . .

Aztán elmerengve jártam körül a kis kápolnát és néztem le az alkonyba merülő Szentvárosra. Igen, ez az a föld, ahol a virágok «a mezők liliomai» voltak, ahol a madarak «az Ég madarai», ahol az asszonyok «Jeruzsálem leányai» voltak . . . És amint ott álltam a Szentváros felett és az Evangéliumokra gondoltam és arra a Tanítványra, akit a Mester szeretett — az úton, a Szent Szűz sírtemploma irányából egy magános férfi közeledett felém. A biblikus palesztinai öltözetben, egy szelídarcú, egyszerű vándorember.

«*Salom!*» — köszöntött rám: Békesség! Ez az a szép köszöntés, amellyel az Úr is üdvözölte tanítványait.

«*Salom!*» — viszonztam eltűnődve és a vándor továbbment . . . Szorongó érzés vett rajtam erőt. Ki lehetett ez a vándor és miért köszöntött rám ezzel a biblikus köszöntéssel, az evangéliumi elmélkedés magános alkony-óráján? . . .

Sohasem fogom megtudni.

Talán ezt a köszöntést is a *láthatatlan Szentföld* küldte felém . . .

(Vége.)

VILÁGEGYHÁZ

Rovatvezető: Dr. Nádás Zoltán.

Ebben a rovatban a szeretet eseményeit közöljük: a Világegyház szívének legmelegebb dobbanásait — kiváló hősök, szentek magukkalsodró példáit és sok névtelen Krisztushívó forró, áldozatos hitvallását. Hónapról-hónapra szemléltetni kívánjuk, hogy az Istenszeretet — multban és jelenben — mindig a legszebb hajtásokat hozta ki az emberi lélekből.

Rómában számos fiatal egyetemi hallgató állt össze, hogy az ú. n. «új világot» ne csak szóval, hanem komoly tettekkel is szolgálják. Meggyőződésük szerint az új világnak, ha az jobbat, nemesebbet, emberibbet akar jelenteni, Krisztus szellemében, szeretetében kell felépülnie. Hogy a társadalmi kérdéseket behatóan tanulmányozhassák s ugyanakkor megoldásukba közvetlenül bele is kapcsolódhassanak, otthont kerestek a szegények, az elhagyottak, a nyomorultak számára. Meg is találták ezt a Szt. Cecilia templomában és mellette egy alkalmas helyiségben. Szeretettel bocsátotta ezt rendelkezésükre Msgr. Dionigi, a Bazilika lelkésze. Ide gyűjtötték össze vasárnapról-vasárnapra a menhelyek lakóit, a hajléktalanokat, a leborultakat. Még a börtönöket is felkeresték, hogy az onnan szabadulókat ugyancsak a Szt. Ceciliába irányítsák. Az összejövetejük a «szegények miséjével» kezdődik, amelynek keretében tanítást és vigasztalást nyújtanak a szenvedőknek. Majd táplálékhoz, ruhadarabokhoz juttatják pártfogoltjaikat, tisztálkodáshoz segítik őket, elhanyagolt, borostás arcukat még meg is borotválják. Tapintatosan kikérdezik életkörülményeik felől, megtudják egész multjukat. Valósággal körképet alkotnak maguknak elkallódásuk külső és belső okairól, hogy ily módon ne csak egyéni tragédiájukat, hanem a társadalmi élet hézagait is megismerjék. A Szt. Cecilia az emberi elesettség klinikájává lett, ahol a szeretet orvostanhallgatói képezik ki magukat. Vasárnaponként mintegy 150 elhagyatott jön ide össze s mindenegyik alkalommal — úgy szólván fillérekben összegyűjtve — 3000—3500 líra értéket fordítanak rájuk. A Bazilika bíborosa, Marmaggi kijelentette, hogy ez igazán «római cselekedet», méltó Szent Cecilia emlékéhez, aki minden kincsét szétosztotta a szegényeknek. A fiatal egyetemi hallgatók valósággal az ősegyház hagyományaihoz tértek vissza, amely megvalósította Krisztus tanítását: hogy ha két köntösöd van, add oda egyiket a szegényeknek.

Genova bombázása alkalmával lángokba bo-

rult az egyik női szerzetesrend temploma. A hatalmas tűz pillanatok alatt becsapott a szentélybe s a lángtenger szélén a szegény nővérek halálra rémülten nézték, hogy hogyan fog tüzet az oltárszekrény. Ekkor vettek észre egy olasz katonát, aki legnagyobb igyekezetével végezte tűzvédelmi szolgálatát. Az ő segítségét kérték. Ez a jóra való ember hallgatott szívére és hitére, egy másodperc alatt berontott a lángok közé egészen a főoltárhoz, beütötte az oltárszekrény ajtaját és kihozta magával az áldoztató kelyhet. Számolnia kellett a veszéllyel, hogy a lángok martaléka lesz. A nővérek néhány pillanatra leborultak a megmentett oltárszentség előtt, majd elsiettek arra a helyre, ahol a legtöbb segítséget tudták nyújtani.

Bolognában történt nemrégiben, hogy egy fiatal vadászkatona jelentkezett a templom plébánosánál. Már elmúlt 6 óra, a templom már kiürült, éppen be akarták zárni. A katona különös kívánsággal állt elő. Arra kérte a plébánost, hogy áldoztassa meg.

— Hát éhgyomorral maradt egész napon át?

— Egész nap katonai gyakorlatok tartottak vissza, de azért megtartottam a szentségi böjtöt, mert ma első péntek van s nem szeretnék ettől elmaradni.

Milanóban 1929 július 3-án szentelték pappá Paterno Ignác herceget. Ugyanakkor felesége a karmelita nővérek közé lépett. A herceg, már mint Ignác atya két nappal utóbb feladta feleségének a fátyolt. Mindez 25 évi boldog házasság után történt, mert mindketten szerettek volna elérni a nagyobb tökéletességre. Ugyanakkor közös elhatározással a mintegy 20 millió értékkel bíró vagyonukat teljes egészében valóságos célokra fordították.

Rómában rövid idővel ezelőtt látott napvilágot Giordani értékes munkája, amelyben az újabb idők pápáinak szociális körleveleit közli és ismerteti. IX. Pius Syllabusától (1864) egészen XII. Pius 1941 karácsonyán mondott rádióüzenetéig 77 év távlatában 24 körlevelet ismertet. Ezeket tárgyi szempontokból is vizsgálat tárgyává teszi, megállapítva az emberi személy, a család, a nevelés, a munka, a tőke, a magántulajdon, nemkülönben a társadalom, az állam és az egyház jogait. A szerkesztő kitűnően érzékelteti a társadalmi kérdések szövevényét, amelyeknek aránylag csekély részét teszi az anyagi probléma, a nagyobbik rész az erkölcsi, a szerzetesi és kulturális kérdésekben jelentkezik.

Spanyolországban a legkomolyabb feladatok elé állítja a hatóságokat és lelkipásztorokat a munkásság pasztorálása. Madrid, Barcelona, Saragossa és Coruna körül egyre tovább gyűrűznek a külvárosok. Madridban pl. évenként 2 új templomot kell építeni a lelki szükségletek megfelelő kielégítésére. Egy-egy ilyen plébánia azonban nem csupán az istentisztelet központja, hanem ugyanakkor éléskamra a szegények számára, a gyermekek iskolája és mindenkinek az

otthona. A madridi egyházmegye erre a pontra küldi legjobb papjait, akik oly gyönyörűen dolgoznak, hogy a püspök szerint a munkások Madridja rövid időn belül kifejezetten katolikus Madrid lesz.

FRÁTER JÁCINT NAPLÓJÁBÓL

Egyik kedves Előfizetők — januári be-
köszöntőnkkel kapcsolatban — arra kért min-
ket, írjunk már magunkról is, életünkről, napi-
rendünkről, kolostori munkáinkról... Ime,
egyszerű a titok: pálos életünk reggel öttől
este tízig az ima és a munka jegyében pereg le,
mint minden szerzetesé. Közösen elmélkedünk
a kápolnában, reggel egy félórát, este egy fél-
órát. Közösen végezzük, papok, kispapok,
ujoncok a szent zsolozsmát. Közösen társal-
gunk ebéd és vacsora után egy-egy órát, mert
különben csöndnek kell lennie napközben a
kolostorban, hogy imádságos munkájában sen-
kit se zavarjunk. Az atyák a hívek lelki gon-
dozásával, gyóntatásával, prédikációval van-
nak elfoglalva. A testvérek söpörgetik a templom-
ot, a kolostort, varrnak, főznek, szőlőben,

Boldog húsvéti Alleluját kíván kedves olvasóinak
«A fehér barát». — Hún Sándor felv.

gyümölcsösben dolgoznak, már ahol van. Ami
egyes kolostorainkat s azok belső életét illeti:
a Szent Gellért-hegy egyik barlangjából át-
alakított budapesti Sziklatemplom, mely Pfeif-
fer Gyula ny. h. államtitkár elévülhetetlen
érdeme, mint a székesfőváros egyik leglátoga-
tottabb temploma, misztikus megvilágításával,
különleges hangulatával, a Patrona Hungariae
s a magyar szentek gyönyörű szobraival s
oltáraival nemcsak a vidékieket, a külföldieket
is ellenállhatatlan erővel vonzza, természetesen
roppant leköti az itt tartózkodó atyák minden
idejét, ám ezenfelül lelkigyakorlatok, missziók
tartására, iskolák, kórházak gyóntatására is
meg-meghívják bennünket s így az evangéliumi
sóhaj itt is megismétlődik sokszor: az aratás
nagy, a munkás kevés! Pécsi kolostorunk,
Istenben boldogult gróf Zichy Gyula kalocsai
érsek alapítása, teljesen rendi növendékeink
nevelésének szolgálatába van állítva: itt öltöz-
nek be a Rend ősi fehér ruhájába — a jelöltidő
letelte után — ujoncaink s részesülnek rend-
szeres lelki oktatásban, segítenek a ház körüli
munkákban, kispap testvéreink egy év, segítő
testvéreink két év után tehetnek fogadalmat;
klerikusaink a pécsi szemináriumban hallgat-
ják hat évig országos híru professzorok hit-
tudományi előadásait, év közben a Mecsek
festői szép fenyveseiben tesznek sétákat, épp a
kolostor kertje végében kezdődnek, olykor
nagyobb kirándulások is vannak a nem messze
fekvő Jakabhegyre, ahol 1225-ben a legelső
pálos kolostor létesült Bertalan püspök buzgó-
ságából, regényes romjai ma is láthatók. Pálos-
szentkúton az Alföld egyik népszerű búcsú-
járóhelyét gondozzuk s a szétszórt tanyai isko-
lák hitoktatását is mi végezzük Kiskunfélegy-
háza polgármesterének, dr. Rozsnyay Bélának,
apátplébánosának, Vedres Bélának és ország-
gyűlési képviselőjének, Tóth Kálmánnak föl-
kérésére. E három magyar kolostorunkon kívül
Olaszországban, Rómában van egy kolosto-
runk, ott székel a generális perjel képviselője
s a rendi ügyek ügyvivője a Szentszéknél s
Lengyelországban van négy kolostorunk. S hogy
ez a nyolc pálos kolostor miből él a mai nehéz
világban, arról jobb nem beszélni, hiszen jajjal-
gonddal ügyis túlon túl tele van a világ, inkább
jellemzésül s befejezésül egy kedves anekdotára
szeretnénk emlékeztetni, mely az egyszeri kán-
torról szól, akit nagyban ünnepeltek s a sok
éljenzésre csak annyit jegyzett meg csönde-
sen: «Éljen, éljen? De miből?»

*

Örömmel állunk tehát kedves Olvasóink ren-
delkezésére a jövőben is és minden igyekeze-
tünk, hogy minél bensőségesebb legyen közöt-
tünk a kapcsolat, minél többet adhassunk kü-
lönleges lelkiségünkéből, mely a mélymagyar-
ság és a mélykereszténység szintézise és minél
jobban megszolgálhassuk — tradíciókhoz hi-
ven, mely kötelez — magyar testvéreink nagy

szeretetét a Pálosrend iránt. Talán mondani sem kell, hogy az új köntösben bemutatkozó, havonta kopogtató Fehér Barátot lelkes örömmel fogadták országszerte. Nemcsak szakemberek, írók, művészek gratuláltak az első számokhoz, hanem a közönség minden rétegéből jöttek hozzánk az elismerő, biztató, kedves sorok. Szeretnénk remélni, hogy az a *tízezer* példány, amennyi most megjelenik, hamarosan kevés is lesz...

*

Cserkészfiúk a Magyar Művelődés Házában megrendítő szép darabot adtak elő honvédkatonáink javára február 21-én a belső front roppant fontosságáról. Hogy amint katonáink megteszik odakint hóviharban, tankrohamban, aknazáporban hősi kötelességüket, nekünk itt bent is meg kell állnunk keményen helyünket. Nem szabad elfelejtenünk: a legutóbbi világháborúban, bár a külső frontokon fegyvereink győztek, mégis azért buktunk el, mert belül rohadt el minden. A Szovjet téli sikerei megremítették most az emberek legtöbbszörét. Már a bolsevizmus végső győzelmére kezdtek gondolni. Pedig keresztény embernek ettől sohasem szabad félnie. Ez a kétezeréves Egyház, melynek büszkén vagyunk tagjai, látott már nagyobb gazembereket, mint Sztalin s látott rohadtabb, elvetemültebb és nyomorultabb pribékeket is, mint a bolsevisták. Az örökkévalóság sziklájára fundált Egyház túlél minden emberi ostobaságot, túlél minden ördögi gonoszságot: a pokol őrző kapui sem vehetnek erőt rajta. Ezzel a megrendíthetetlen hittel nézünk a jövőbe, hozzuk meg érte mi is áldozatainkat s imádkozunk azokért, akik nagyobb áldozatokat hoznak érte. Ez a mi nagybőjti programunk. A test sanyargatásától, a bőjtől fölmentett minket a Szentatya, de a lélek nagybőjti kötelességétől, az engesztelő, megkérlelő, könyörgő imától nem. Ezzel kell pótolnunk a test áldozatát is. Az idő komoly. Könnyelműségnek, felelőtlenségnek helye nincs, most nem érünk rá tancolni, mulatozni. Imádkozunk és dolgozunk kell *a mi győzelmünkért!*

*

Április 24-én külön szép rendi ünnepe van a Pálosrendnek: aznap ünnepli Törvényhozójának, *Szent Ágoston püspöknek a megtérését*. Az antifónák, a himnuszok, a rezponzóriumok ujjongva hódolnak a csodálatos édesanyjának, Szent Monikának is, aki szüntelen imáival és könnyeivel hódította meg Krisztusnak ezt a lobogó zsenit, rossz fiát, könnyeinek gyermekét, aki csakugyan nem vesztetett el ennyi szent makacsság mellett. A lekiók drámai színekkel vázolják fel a Szent megtérését: Ágoston huszonegy éves, megveti anyjának együgyű vallásosságát, ő már felvilágosodott nagyfiú, kit korának tudománya megszedített, a szenvedélyek is rabul ejtették már szívét, nem csoda, ha a jámbor élethez semmi kedve. De esze sokkal élesebb, semhogy ne látná át

kora bölcséletének meddő ürességét és szíve sokkal mélyebb, semhogy a legviharosabb szerelmek betölthetnék. Pedig be hosszú még az út a kételyektől és undoroktól a keresztelő medencéig! Mennyit kell még anyjának imádkoznia és könnyeznie! S az imák és a könnyek egyszer csak mégis utat találnak a gögtől és az érzékiségtől szerencsétlen szívbe. A kegyelem úgy csap le a már régóta munkált lélekbe, mint a villám. Nem először olvasta már az Újszövetséget, nem egyszer toltta vissza e szent könyveket primitív stílusuk miatt. Hogy lehet mégis, hogy Szent Pálnak néhány sora teljesen összetöri minden gögjt és érzékiségét, egyszerre hisz, lát, látja minden nyomorúságát s a hit minden szépségét. Megrendülve térdel Szent Ambrus elé s kéri megkeresztelését harminchárom éves korában s mondják el felváltva — Szent Dácius szerint — először a *Te Deumot!*

Máriavölgyi Andrea:

„Egy szó nyilallott a hazán keresztül”

Tikkadt nyári délután volt. Lábunk alatt porzott az út. A fűszálak aszottan simultak a földhöz. Szürkék voltak a rájuk szállott portól.

Még alig pár perce meneteltünk a nagyeceni vasútállomástól, de nekem úgy tetszett, mintha már órák óta perzselnék fejemet a nap tüzes sugarai.

Lassan közeledtünk célunk felé. A falu szélén egy hatalmas vaskapu előtt álltunk meg. A kapu fölött aranybetűkkel tündökölt ez a szó: *Feltamadunk*.

A nagyeceni temető előtt álltunk. A kapun túl árnyas hársfasor vezetett a Széchenyi-kriptához. Hatalmas vasdulcs csikordult a kápolna ajtajában. Óreg parasztasszony vezetett minket.

Keskeny vasajtón túl lépcsők vezettek a kápolnából a kriptába. Gyufa sercent s két gyertya imbolgó fényénél szürke márványlapra esett a tekintetem.

Gróf Széchenyi István

1791—1860.

sziporkázták felém a betűk. S én álltam imára kulcsolt kézzel, némán s úgy éreztem, nem vagyok méltó még ahhoz sem, hogy itt álljak e mellett a falbasüllyesztett koporsó mellett.

Meghatottság szorongatta a torkomat. Mérehtelen büszkeség szállt a szívembe, hogy én is magyarnak mondhatom magamat, mint egykor ez a nagy férfi, akit csak egy keskeny márványlap választ el az élők birodalmától.

Elmosódik előttem a gyertyák kísérteties fényében csillogó felirat.

*

Fényárban úszó teremben szép, szelíd asszony hajol szeretettel egy csipkés, fehér bölcső fölé. ... A pici gyermekből délceg huszártiszt lesz. Ott

vágtat a győri csatában s kezében villog őseinek büszke kardja. . .

A bécsi kongresszus után megfordul Európa minden országában. Mindenhol tanul és elsajátít valamit. Mindent szeretne otthon, abban az elmaradott, de mégis oly drága hazában megvalósítani.

Hangos ülésteremben látjuk viszont a grótot. Huszár-atilla feszül még rajta. Súlyos kérdések teszik nehezzé és sűrűvé a levegőt. Pénz kellene, hogy megalakulhasson egy intézet a magyar nyelv művelésére. S ekkor feláll a fiatal Széchenyi gróf s felajánlja egy évi jövedelmét: 60.000 forintot. 1825-öt írnak ekkor.

Ettől kezdve mindenki előtt ismertté válik a neve. Egyre többször lehet látni a főrendiházban. Dolgozik és küzd. Nemcsak szóval, tettel is. Egymásután valósulnak meg gyönyörű elképzelései. A Duna fölött karsú híd hajlítja derekát Pest és Buda összekötésére. Fehér kis gőzösök fodrozzák a zöld hullámokat. Fűrók kezdik ki a Várhegy sziklaoldalát. Nemsokára elkészül az alagút. Az Alduna mohos szikláit robbantással akarja eltávolítani, hogy ne legyenek útban a hajóknak. Halkszavú magyar kubikusok döngölik a Tisza gátjait. Délutánonként az «Eszmeváltó díszes kör»-ben (Nemzeti Kaszinó) cserélik ki eszméiket az ország vezetői. Karsú paripák lába alatt dobog a föld a lóversenypályán!

Két ember áll egymással szemben a Jánoshegy lombos fái alatt. Mindkettőnek lángol a szíve a hazaszeretettől. Mind a kettő boldognak szeretné látni ezt az elárvult magyar hazát. Széchenyi előbb gazdaggá, azután szabaddá, Kossuth pedig előbb szabaddá, azután gazdaggá akarja tenni az országot. Egy nép lesi, várja, hogy meg tud-e egyezni ez a két lángelme. Egyik sem enged, hiszen mind a kettő magyar! Elválnak az útjaik. Kossuthnak egyre több a híve. Türelmetlen a magyarság, nem tudja már kivárni, hogy Széchenyi reformjai meghozzák a jobbrafordulást.

Lobog már a szabadság zászlaja, vörössipkás honvédek járják a város utcáit. Kossuth nevét imába foglalja a nép. Egy dolgozószobában pedig elborult elmével tépelődik a «degnagyobb magyar.» Senki sem gondol rá.

Pedig talán boldogabbak lennénk ma, ha megfogadjuk intő szavát.

Nemsokára, megnyílik egy nap a palota kapuja. Lefüggönyözött hintó gördül ki rajta. A hintóban tenyerébe hajtott fejjel ül Széchenyi. Már tudja, hogy Döblingbe viszik s onnan többet nem térhet vissza!

Bolondosan kacag a napsugár. 1860 április 8-át írják. S a döblingi örültekházának egy külön kis épületében eldördül egy revolver. A golyó belehasít a koponyájába. Megszakad, véget ér egy élet, melyre még szüksége lett volna Magyarországnak.

«Egy szó nyilallott a hazán keresztül
Egy röpke szóban annyi fájdalom!»

Ismét ott állok a nagyeceni kriptában. Elöttem egy vasláda. Benne azok a ruhák, melyeket halála napján viselt. Rajta vannak még a megfeketedett vérfoltok. Nem bírom sokáig nézni, sírás fojtogat.

Csendesen megyünk föl a lépcsőkön, mögöttünk döngve záródik a kriptá vasajtaja.

Kiérünk a susogó árnyas hársak alá.

Ezek a fák mintha az ő biztató szavát súgnák most felénk:

«Magyarország nem volt, hanem lesz!»

Fráter György emlékhangversenyünket tomboló siker koronázta az idén is. A Zeneakadémia nagyterme teljesen megtelt Gyümölcsoltó Boldogasszony napján s hálásan tapsolt a kitűnő művészeknek. Az ünnepi est fővédnökei voltak: *Anna* királyi hercegasszony és *vitéz dr. József Ferenc* királyi herceg öfensegeik, *dr. Péter József* megyéspüspök és *dr. Szinyei-Merse Jenő* kultuszminiszter, *dr. Szendy Károly* polgármester és *dr. Beresztóczy Miklós* miniszteri tanácsos.

Nagybőjtben *P. Besnyő Gyula* h. tartományfőnök és perjel, Pusztamonostoron és Albertfalván tartott asszonyoknak három-három napos missziót, Vácott pedig előadást a női Emericánában s volt vendégszónok a budapesti Domonkosok Szentségimádásának befejező napján. *P. Zembruszký Mihály* h. perjel Pusztamonostoron apácáknak, Egerben katonatiszteknek tartott öt- és háromnapos lelki-gyakorlatot. *P. Bolyós Ákos* perjel Szegvárt és Pálósszentkúton tartott három-három napos lelki-gyakorlatot és Jászberényben falugondozó-napi előadást. *P. Gyéressy Ágoston* szerkesztő a budapesti cisztercita gimnáziumban tartott lelki-gyakorlatot, Abonyban előadást a pálos művészekről és a hárshegyi cserkészparkban cserkészpród-avatást.

A pécsi pálostemplomban márc. 14-én *keresztül-megáldás* volt. A szertartást *P. Eördögh Alfonz* ferences házfőnök végezte, szentbeszédet is tartva a keresztút örök időszerűségéről. — Pécsen a nagybőjt vasárnapjain, Budapesten a nagybőjt péntekjein este a litánián konferenciabeszédek hangzottak el sorozatosan.

Adományok. 560 P: Pfeiffer Gyula ny. h. államtitkár; 200 P: Piláth Vilmos; 100 P: Komposch Nándor tábornok; 60 P: Poszek Gyula cégjegyző; 30—30 P: Szávits főhadnagy a Szűzanya és Kis Szent Teréz tiszteletére; 20—20 P: id. Varga Gyula és Kovács Mihály; 10 P: D. L. — *Könyveket és élelmiszert* adott: özv. B. N. Pécs. — *Felülfizettek* «A fehér barát»: 10 P: Dorozslai Béla, Albertfalva, Dorozslai Kálmán Kisujszállás, Somogyi Cs. Vilmos Szentgotthárd, Sujudl Tivadar Bp.; 8 P: Upponyi József Bodvaszilás; 6 P: Zacháry Eszter Bp.; 5 P: Szokoly Pál Bp., Balás Ferenc Miskolc, Petrovszky Mária Bp. *Isten fizesse meg!*

Halottaink. *nemes Barassevich János* és *Brém Béla*. — Rendi gyászunk *Fr. Toczyłowski Antal* pálos testvér halála, aki most halt meg 84 éves korában Csensztochowában. A szentéletű, példásan buzgó, imádságos szerzetest nagyon szerethette a Szűzanya, mert életének legfontosabb dátumai az ő nagy ünnepeire estek: Nagyboldogasszony napján született, Szeplőtelen Fogantatás ünnepén lett pálos és a lourdesi Szent Szűz megjelenése napján halt meg. *Adj Uram örök nyugalmat nekik!*

Katolikus Művelődés Várai: Pápa.

A Tapolcák tőszomszédságában, soha be nem fagyó bő források táján, a Bakony síkságán, a híres Mátyusföldén épült e kulturális város. Szent István idején népesült be csak. Gizella királyné emberének adományozta a szent király. Azóta váltakozóan különböző családok birtoka. Mátyás királynak címeres háza maradt meg korából. A ferencesek csak a XV. században költöznek falai közé. Aztán jött a török vész. Enyingi Török Bálint megvédi ugyan a török ellen, majd a testvére is, de mikor német kézen van, a pogány kezére kerül. Váltakozó szerencsével hol ez, hol az az ura. Végvár. A Nádasdyak kezére bizza a király, mikor visszakerül. Ez időben a reformátusok terjeszkednek a kicsapongó kapitányok erkölcsi megfogyatkozása miatt. Iskolát is alapítanak. Ez a mai főiskola alapja. Nyáry Krisztina kezével Esterházy Miklós, a nagy nádor jut hozzá. Ettől kezdve e főúri család birtokolja. A török vész után lebontják várát s köveiből épül a nagy barok kastély, majd a dunántúlra szóló remek plébánia temploma. A klasszicizáló izlésben tartott, belől szürke márvánnyal, Maulpertsch mozgalmos freskófestményeivel borított világos szerkezeti beosztású, székesegyházakkal vetekedő szentegyház leköti a hívő s műértő figyelmét egyaránt. Külsőjével pedig uralkodik az egész messze vidék felett, hirdelve a pálosból lett nagy Esterházy püspök nagyságát és barok egyházfejedelmek mecénási újraépítő kedvét s nagyvonalúságát. A pálosokat is ő telepíti le Pápán. Közel a templomhoz s kastélyához, mint Pápa örökös ura, telket ad nekik. Templomuk építését már utódjára, Acsády Ignác veszprémi püspökre bizza, aki Dubniczay István kanonkjával terveztetti a tojásvonal alapú, de görög kereszt térelosztású templomot, melynek festményei, de kivált fafaragásai az egyetemi templomét messze felülmúló művészi becsűek. A közelben fekvő somlói község, Tüskevár pálos templomával rokon gazdagságúak. 10—10 pad a templom hajójában, Remete Szent Pál életéből meríti tárgyát. Remekbe készült még a szentély két stalumpadja, mint a sekrestye szekrényei, térdeplői és az a zord «fekete Krisztus», mely csodálatos kegyelem forrása gyógyulásokban s az oltárok képeretei, prédikációs szék is pálos fráter munkája lehet. A pálosok rendháza, a rend eltöröltetése után a bencések kezére került, mikor a király reájuk ruházta a gimnázium vezetését. A pálosok emléke sohase halványul el Pápán. Hirdeti templomuk, mint annyi más helyütt akár mint plébániai, vagy mint szerzetház. Pápára visszatelepítik az Esterházyak a ferenceseket is, kiknek valószínűen kolostori iskolája szolgált alapul, mint Debrecenben is, a ref. kollégiumnak. A ferenceseknek könyvtára őrzi Pelbárt híres könyveit, s más régiséget. Fafaragványai díszesek az egytornyú templomban. Pápán kórháza van a mizerieknek. Elemi iskolája, polgárijja s tanítóképzője a vincés apácáknak. Amazt Esterházyiné, Thököly Katalin, ezt Ranolder János veszprémi püspök alapította, aki a kései románstílusú Anna-templomot is emeltette. Pápa

bencés főgimnáziumával, kat. fiú polgári s felsőkereskedelmi iskolájával, a vincések leánynevelőjével, az irgalmasok híres kórházával szinte egyrangú művelődési vára a katolicizmusnak a reformátusok kollégiuma s leányiskolájával. Művészi tekintetben pedig sokkal többet jelent hatalmas templomával, mely mellett eltörpül a nagy költséggel emelt stukó-díszes új templomuk is. Nem is szólva a felsorolt, művészileg is értékes pálos, ferences, kórházai s Annatemplomáról s híres rokokó Kálváriájáról. Nem hiába ősi magyar lakosságának háromnegyede katolikus, akiknek soraiból nagynevű emberek kerültek ki. Váth János.

Szalézi Művek : *Erdey Ferenc: Engeszteljük Jézus szívét. — A lélek magányában. — Engesztelő áldozat.*

Erdey Ferenc ideális papilélek. Könyvei minden sorából izzó szeretet, tanítani- és segítenivágyás sugárzik. Szentórára és lelki napra szánt elmélkedéssorozata valóságos oázis korunk lelki sivatagának kopárságában. A gyűlöletszántotta ugaron a termékenyítő szeretet magvait hinti szét. És lélekbemerkolón hangzik fel intő szava, amikor figyelmeztet, hogy «mikor megnehezedik az idők járása felettünk és mint a zuhatag szakad reánk a csapás és szenvedés, mikor elhatalmasodik a szenvedély és bűn, amikor, mint az ár sodor magával a romlottság, harsan fel mindig a profétai szó: «Tartsatok bűnbánatot!» És szentórai elmélkedéseiben meggyőző szavakkal biztosít a Megváltó Szív szeretetéről, megrázóan ecseteli az Úr fájalmát az emberek nemtörődömsége miatt és szívhezszólóan kéri, ne találjon Jézus zárt ajtókat, amikor kopogtat szívünkön. Lelki napra szóló elmélkedéseiben biztató szavakkal erősít, hogy «amikor elsötétül körülöttünk minden és egészen kilátástalannak tűnik a helyzet, akkor van legközelebb Isten segítsége!» Ó mennyire jóleső szavak ezek éppen ma, amikor alig akad család, melyben ne aggódnának egy-egy drága életért, amikor a vigasztalannak tűnő gyász oly gyakran borítja fekete fátyolát a lelkekre és az ember annyira vágyja a vigaszt. És «A lélek magányában» elmélkedés sorozatban igen sok vigaszt találhat az arra szoruló lélek. A szerző, édesatyja emlékének, aki hazaköltözött a mennyei Atyához, szentelte elmélkedéseit. És a szerető gyermek veszteségének sajnó, de megbékélt fájdalom rezeg végig a sorokon, arra oktathatva, hogy — mint minden a földön — a legmegrázóbb fájdalom is véges, egyedül a krisztusi szeretet örök és az embernek arra kell törekednie, hogy érzelmei az Ő szeretetével olvadjanak egybe. Gyönyörű az «Engesztelő áldozat» című munkája is. E kötetben foglalt elmélkedési sorozat mindegyike az élet lüktető jelét viseli magán, mert valamennyi egy-egy engesztelő szentóra vagy közös engesztelési lelkigyakorlat alkalmából készült. Egytől-egyig magán viseli a Keresztelő Szent János köztársaságát: Engeszteljünk! Oly sokan vannak — sajnos a nagy többség! — akiknél, bár kereszténynek vallják magukat, a lelki élet követeléseit süket

fülekre találnak. Ámde minél többen vannak e fajtából, annál égetőbb kötelessége a többieknek, hogy legalább ők engeszteljék a Szent Szívet, ne hogy haraggal forduljon el a bűnös, fenékgig romlott emberiségtől. És erre buzdítja olvasóját Erdey munkájának minden sora, meggyőző érvekkel bizonyítva felhívásának sürgősségét. Nem tudjuk eléggé ajánlani, kivált a mai sorsdöntő, lázas napokban, hogy minél többen olvassák e könyveket, sőt ne csak olvassák, hanem imádkozzák.

özv. dr. Horváth Józsefné.

Hittig Gyula: Isten tenyerén.

Maga a könyv címe is megkapóan rokonszenves. Isten tenyerén! Már a cím nyomán meghitt és kedves kép rajzolódik képzelőtehetségünk elé. A szerző tendenciája, olvasóját az anyagi élet sivár színtjéről a lélek világába vezetni és e szép cél érdekében avatott tollal veti harcba érveit és okfejtései igazának alátámasztására díszes sorban vonultatja fel a pogány és keresztény világ nagy bölceit. Természetesen «a lélek útjain való járás — fejtegeti az író — nem jelenti az élettől, gyakorlattól, a materiától való végleges eltávolodást, csupán önmagunk belső munkálását». A nemes intencióval megírt filozófiai munka egyébként a szeretet valószínűs hymnusza. A szerző újszerű és meglepő definíciói a szeretetről valóban szívhez szólnak. Csak úgy hirtelen kapunk ki egynehányat mutatóba. «Az igaz szeretet áldoz és feláldoz, anélkül, hogy érte ellenszolgálatot várna. *Hisz azért szeretet.* — A szeretet nem más, mint két léleknek harmóniában való találkozása. A szeretet Isten és az élet ajándéka mindenki számára és mindenkivel szemben, belső öröm és mulaszthatatlan kötelesség, az emberlélek legdrágább ékszere. A szeretet nem egyéb, mint az áldozatok és az ajándékozás végtelen sora». És magának a szerzőnek igaz szeretni tudása világlik elő könyve minden sorából és világosan elárulja lelkéből fakadó szándékát, hogy a munkában elcsigázott mindennapi emberhez, az emberi szívhez és lélekhez kíván közvetlen hangon szólni. A könyv egyébként immár harmadik kiadásban jelent meg, tanubizonyosságként a mai vérpárás kor embere lelkében szunnyadó Isten megismerésére epedő ósvágyának, aki örömmel ragadja meg az odamutató kezét. Avatottabb és ihletettebb kalauzt pedig aligha találhat e könyv illusztris szerzőjénél. H. J.

Keresztényszocialista munka. (Tobler János szerkesztésében.)

— Isten nevében bocsátjuk útnak összefoglaló művünket: a «Keresztényszocialista Munkát». Hadd hirdesse szegénynek, gazdagnak és minden jóérezsű embernek egyaránt, a szociális kereszténységet, a magyar nép élni akarását, a *jogot*, az *igazságot* és a *szeretetet!* — e sokatjelentő szavakkal indítják útnak e szép munkát és már e pár szó is hűséges tükre a keresztény szocializmus nemes törekvéseinek. Ma, amikor a legsötétebb szenvedélyek, pusztító lángtengerre lobbantották a világ mind a négy-sarkát, megnyugtatóan hat a lelkekre, a Kereszt-jegyében folytatott szeretetmunka és a jobb jövőre reménytnyújtó keresztény cselekvő szeretet ragyogó példája. Ha figyelemmel kísérjük a keresztényszocializmus immár évek hosszú sora óta valószínűs hangyaszorgalommal véghezvitt építőmunkáját, szemben a nemzetközi szocializmus, kommunizmusba torkolló romboló és pusztító aknamunkájával, valóban csak őszinte hálával adózhatunk ama

nagy férfiaknak, akik már akkor, amikor a keresztényszocializmus még csupán utopisztikus eírhettelen vágyalomnak festett, Istenbe vetett rendületlen hittel indultak a nagy cél felé. A keresztény szocializmus programját nevében hordja. Krisztusi szeretettől parancsolt munkáját összeköti a gyakorlati élet követelményeivel és — mint azt az előttünk fekvő könyv minden egyes sora tanúsítja — híven követi nagy célkitűzését. A könyv hasábjain megelevenednek szemünk előtt, a keresztényszocializmus nagy küzdelmei, de ugyanekkor dícséretes eredményei is, melyekre méltán tekinthet büszkeséggel. A könyv természetesen csak tág körvonalakban érintheti a keresztényszocializmus, központban folyó lázas, intenzív és sokrétű tevékenységét, de már a körvonalak is szédítő perspektívát tárnak fel az olvasó előtt. A szervezet hivatalos lapja a «Jövők», szemben a nemzetközi szocialista sajtó-organum bomlasztó tendenciájával, nívós irodalomnak és keresztény eszméknek lelkes propagálója. A keresztényszocializmus kebelében a Rerum Novarum igazsága érlelődik (Reibel Mihály orsz. képviselő). Már a nagy Prohászka is kijelentette: «A program a keresztényszocializmus és semmi más!» és ugyancsak ő mondotta azt is, hogy «a keresztényszocializmus kibontott zászlajában az Evangélium zászlajára ismer». És nagy igazság rejlik, a keresztényszocializmus egyik lelkes harcosának, dr. Előd Marcell szavaiban is, amikor ezeket mondja: «A keresztényszocializmus sohasem volt jelszavas politikai szélmalomharc, sem pedig politikai szélkakasok törtetésének személytelen és felelőtlen kerete. Minden megnyilatkozásában, beszédében és sajtóban, egész lelki és szervezeti beállítottságában és vonalvezetésében, szenvedélytelen és gyűlöletmentes, a keresztény szocializmus sokoldalú működésének tüzetes ismertetése mellett, nívós novellák, színi jelenetek és költemények is emelik a tartalom érdekességét, úgy, hogy tiszta öröm és műélvezet e keresztény szeletemet lehelő munka tanulmányozása.

Péchy Viola.

—NÁDAS—

Verssel minthogy egyévtizedre el vagyunk látva, nagyon kérjük költőinket, hogy csak külön felszólításunkra küldjenek verset nekünk, különben nem tudjuk elfogadni, még kevésbé közölni! — **Bodó László** (Sásd): A Szentmisét hősi halált halt Endre fiáért elmondottuk, a jó Isten jutalmazza őt hősi áldozatáért! — **Dr. Körmendy Jánosné** (Lengyel-tóti): A hálaadó szentmisét az orosz harctéren küzdő István fia szerencsés megmeneküléséért és beteg Sándor fia felgyógyulásáért a könyörgő szentmisét elmondottuk. — **Halász Pál** (Csanádpalota), **özv. Hauk Antalné** (Göröcsöny), **Géczy Lajosné** (Nyirbogát), **Horváth Pálné** (Kolozsvár), **Gödl Lászlóné** (Szihalom): a kért szándékokat mindennapi imáinkba foglaljuk.

A szerkesztésért és kiadásért felelős: Dr. Nádas Zoltán.
Stephaneum nyomda Budapest. Felelős: ifj. Kohl Ferenc.

A FEHÉR BARÁT

+ · + · + · A · PÁLOSREND · ÉRTESÍTŐJE · + · + · +

FŐSZERKESZTŐ: P. GYÉRESSY ÁGOSTON — FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. NÁDAS ZOLTÁN

TARTALOM: A Szentatya áldása „A fehér barát”-nak — XII. Pius: Béke-üzenet a katolikus világnak — dr. Horváth Sándor O. P.: XII. Pius pápaságának nagy problémái — dr. Nádás Zoltán: Forradalom — Isten ellen?! — dr. Horváth Richárd: Bent van az élet értelme... — P. Gyéressy Ágoston O. S. P.: A Szeplőtelen liturgiája — Pálos Mária-himnuszok (Lengyel Rezső ford.) — Bolváry Ilona: Csodálatos történet — Láposy Géza: Oroszországi levelek (2) — Gy. Fülöp Margit: Krisztus nem halt meg! — Világegyház — Fráter Jácint Naplójából — Pálos Krónika — Szerkesztői üzenetek.